

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI

**Systemy trestní justice v Evropě
a Severní Americe:**

MALTA

**Autor:
Jean Paul Grech**

Překlad:
Agentura Pylon

Tento text nemá charakter oficiálního překladu, neprošel jazykovou korekturou
a je určen pro studijní účely.

Neprodejné

Praha 2007

**Český překlad vychází s laskavým svolením vydavatele publikace European Institute
for Crime Prevention and Control, affiliated with The United Nations – HEUNI
Helsinki, Finland**

<http://www.heuni.fi>

Přeloženo z anglického originálu Criminal Justice Systems in Europe and North America :

Malta / Jean Paul Grech. – Helsinki : HEUNI, 2006. – 120 s.

ISBN 952-5333-22-1

ISBN 978-80-7338-065-6

© Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007
www.kriminologie.cz

OBSAH:

1. Demografické údaje	5
2. Předpisy trestního práva hmotného a procesního	6
2.1 Stručná historie maltského trestního zákona	6
2.2 Další trestněprávní předpisy	11
2.3 Právní předpisy upravující osoby a orgány činné v trestním řízení	12
2.4 Systém soudnictví a výkon trestní justice	13
2.4.1 Soudy ve věcech trestních	13
2.4.2 Základní pravidla příslušnosti	15
3. Základní zásady trestního práva a řízení	17
3.1 Zásada legality	17
3.2 Rozlišení zločinů a přečinů	18
3.3 Zásada objektivní odpovědnosti	20
3.4 Koncept kolektivní odpovědnosti	21
3.5 Okolnosti vylučující protiprávnost podle maltského práva	22
3.6 Promlčení u trestných činů	25
3.7 Struktura trestního zákona	27
3.8 Skutkové podstaty tradičních trestných činů	31
4. Organizace vyšetřování a trestního řízení	36
4.1 Obecné otázky	36
4.1.1 Trestní řízení podle maltského trestního práva procesního	36
4.1.2 Předsoudní a soudní stadia maltského trestního řízení	38
4.1.3 Role vyšetřujícího smírčího soudce	42
4.1.4 Systematika ustanovení o maltském trestním řízení	44
4.2 Zvláštní otázky	47
4.2.1 Zadržení a omezení osobní svobody před zahájením soudního řízení	47
4.2.2 Propuštění z vazby na záruku	50
4.2.3 Odvolání proti rozsudkům soudů prvního stupně	51
4.2.3.1 Odvolání proti rozsudkům Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních	51
4.2.3.2 Odvolání proti rozsudkům Trestního soudu	54
4.2.4 Přítomnost obžalovaného u hlavního líčení	54
4.2.5 Důkazy	55
4.3 Organizace odhalování a vyšetřování trestných činů	56
4.4 Úřad nejvyššího státního zástupce	57
4.5 Advokacie a obhajoba	58
4.6 Účast laického prvku na trestním řízení	59
4.7 Postavení oběti podle maltského trestního práva	60

5. Trestání a systém trestů	62
5.1 Klasické druhy trestů	62
5.2 Alternativní druhy trestů	64
5.2.1 Podmíněný trest	64
5.2.2 Alternativní druhy trestů upravené zákonem o probaci	66
5.3 Další důsledky uznání obžalovaného vinným	68
5.4 Tresty pro zvláštní okruhy osob	69
6. Vězeňský systém a postpenitenciární péče o odsouzené	70
7. Návrhy reformy	73
7.1 Náklady spojené s některými trestními věcmi	73
7.2 Zveřejňování jmen obžalovaných	73
7.3 Úřední přezkum a vyšetřování	74
7.4 Posuzování a kontrola při ustanovování členů poroty	74
7.5 Potvrzování důkazů	75
7.6 Odškodňování obětí trestných činů	75
7.7 Důkazy poskytnuté dětmi v trestním řízení	75
7.8 Přísnější tresty pro trestné činy prostituce	76
7.9 Rychlejší systém ukončení stadia shromažďování důkazů	77
7.10 Pravomoci policejního ředitele	77
7.11 Zrušení trestu odnětí svobody podle § 11 zákona č. 248	77
7.12 Decentralizace a depenalizace	78
8. Bibliografie	79

1. Demografické údaje

Při vyslovení slova „Malta“ nejsou výjimkou rozpačité výrazy na tvářích lidí nebo mínění, že Malta je jednou ze zemí Afriky či Středního východu.¹ Svým způsobem je taková reakce pochopitelná, a to z toho prostého důvodu, že Malta je relativně malá země, takže se jen zřídka ocitne v centru pozornosti významných mezinárodních médií.

Malta je největším ostrovem ze souostroví, ležícího přímo ve středu Středozemního moře. Ve skutečnosti ostrovy leží 93 km jižně od Sicílie a 288 km severně od Afriky, což z nich činí nejjihnější cíp Evropské unie. Na druhou stranu Gibraltar leží 1826 km západně a Tel Aviv 1940 km východně od souostroví.² Maltské souostroví tvoří pět ostrovů: Malta, Gozo a Comino spolu s dvěma dalšími neobydlenými ostrovy či spíše ostrůvky Cominotto a Filfla. Území Malty (bez maltských teritoriálních vod) se rozkládá na přibližně 316 km², přičemž nejdelší vzdálenost činí 27 km ve směru ze severozápadu na jihovýchod a 14,5 km ve směru z východu na západ.

Obyvatelstvo Maltských ostrovů se na konci roku 2003 odhadovalo na 399.867 osob, z čehož bylo 198.099 mužů a 201.768 žen. Z těchto 399.867 osob bylo 11.000 cizích státních příslušníků. Tento počet představuje 2,75 % obyvatelstva Maltských ostrovů.

Pokud jde o dva demografické aspekty, jež charakterizují populační změnu, kterými jsou rozdíl mezi počtem narozených osob a počtem úmrtí a poměr migrace, oba byly v roce 2003 pozitivní. Došlo k přirozenému přírůstku 872 osob a čistému přílivu 1699 osob do celkové populace.

Co se týče zaměstnanosti, míra zaměstnanosti činila 53,7 %. Na druhou stranu míra nezaměstnanosti se v roce 2003 držela přibližně na úrovni 7,9 %.

---

¹ F. L. Scicluna: „Where on Earth is Malta?“ Článek je k dispozici online na adrese www.aboutmalta.com/travelandtourism/guide01.shtml

² Praktické informace lze nalézt na webových stránkách maltského Úřadu pro turistiku (*Malta Tourism Authority*) www.visitmalta.com/en/practical_infos/index.html

2. Předpisy trestního práva hmotného a procesního

2.1 Stručná historie maltského trestního zákona

O maltském trestním zákoně lze prohlásit, že je „zdařilou kombinací kontinentálních filosofických názorů a liberálních principů anglického práva common law.“³ Jeho příprava a vznik však nebyly jednoduchým procesem. Ve skutečnosti jeho tvorba trvala tři desítky let a bylo do ní zapojeno mnoho subjektů, zejména maltští soudci, advokáti, angličtí soudci a skotský advokát. Hned na úvod je třeba zdůraznit, že v maltském právu neexistuje samostatný trestní řád, jako je tomu v případě občanského práva procesního. Trestním řízením se zabývá přímo trestní zákon. Celá Druhá kniha trestního zákona je věnována trestnímu řízení.

Některé ze základních principů, které stále podpírají platný maltský trestní zákon, byly zavedeny již v roce 1814, v době, kdy byl guvernérem Malty sir Thomas Maitland. Dne 25. května 1814 vydal Maitland Stanovy Trestního soudu (*Constitution of the Criminal Court*). Kromě zákazu a zrušení mučení zavedly Stanovy též další základní zásady:

- a) v žádném případě nesměl být nikdo zadržen na déle než 48 hodin, aniž by byl obviněn před smírčím soudcem policejního soudu (*Magistrate of Judicial Police*);
- b) svědci měli být vyslýcháni *viva voce* za přítomnosti obžalovaného, který měl právo na křížový výslech;
- c) pokud se obžalovaný chystal přiznat vinu, soud jej před zaznamenáním tohoto úkonu měl s veškerou vážností poučit o jeho neodvratných důsledcích;
- d) pouze guvernér měl pravomoc zmírňovat trest či udělovat milost.

V dané době znamenalo zavedení těchto principů skutečný milník. Ovšem až v roce 1823 byly učiněny první pokusy o vytvoření návrhu maltského trestního zákona. Sir John Richardson, uznávaný soudce Vrchního soudu Anglie (*High Court of England*) přijel na Maltu ze zdravotních důvodů. Dr. Ignazio Gavino Bonavita, smírčí soudce policejního soudu napsal o stavu trestní legislativy na Maltě zprávu o 115 stranách a předložil ji Richardsonovi. Bonavita obšírně vysvětlil, proč byly stávající právní předpisy nestálé, neurčité a matoucí, přičemž zdůraznil, že reformu již nelze dále odkládat. Zejména nesouhlasil s převzetím anglického trestního zákona do maltských podmínek, a to z důvodu, že „právní předpisy, jimiž se řídí lid, musejí být pro tento lid vhodné dokonce i z náboženského hlediska.“⁴ Po výměně korespondence mezi Richardsonem a ministrem pro kolonie byl Richardson 18. listopadu 1824 pověřen provést šetření o výkonu justice na Maltě, upozornit na jeho nedostatky a navrhnout vhodná řešení.

---

³ „Homage in Venice to the Maltese Criminal Code of 1854“ – Část I, článek publikovaný v *The Sunday Times of Malta* ze dne 7. prosince 2003, str. 56

⁴ tamtéž, str. 57

Richardsonova zpráva uvedla jasně, že kodifikace je nezbytná. Společně s tímto doporučením začal pracovat na prvotním návrhu. Bohužel se mu podařilo dokončit pouze právní úpravu řízení a část týkající se trestných činů proti člověku. Ohledně trestných činů proti státu a trestných činů proti majetku se mu podařilo sepsat pouze po jednom oddílu z každé hlavy: oddíl týkající se trestných činů vlastizrady a trestných činů krádeže a podvodu.

Sir John Stoddart, který byl v roce 1826 jmenován nejvyšším funkcionářem maltského soudnictví (*Chief Justice of Maltese Courts*), a Ignazio Gavino Bonavita, jenž byl jmenován soudcem Nejvyššího soudu (*Superior Court*) o rok později, byli též hlavními aktéry tohoto kodifikačního procesu. Bonavita navrhl jmenovat osobu či výbor, složený z několika kvalifikovaných jednotlivců, za účelem zpracování trestního zákona. Na základě tohoto návrhu zástupce guvernéra (*Lieutenant Governor*) sir Frederick Cavendish Ponsonby pověřil Stoddarta dokončit Richardsonův návrh ve stejném anglickém duchu, jako měla již zpracovaná část. Stoddart připravil „Plán právní reformy“ (*Plan of Legal Reform*) a doporučil, aby byl realizován jedním či několika britskými právníky, kteří by za tím účelem byli pozváni z Anglie. Ministr pro kolonie podpořil Stoddartovy názory a nařídil mu obrátit se na Barrona Fielda, předsedu Nejvyššího soudu na Gibraltaru (*First Judge of the Supreme Court*), a Johna Kirkpatricka, nejvyššího soudního funkcionáře Jónských ostrovů. Kirkpatrick vznesl dvě námítky. Především namítal, že do této Komise nebyl jmenován žádný maltský soudce. Za druhé, byl též proti rozsáhlému přebírání anglického práva do maltských zákonů z toho prostého důvodu, že se maltské poměry zcela neshodují s těmi anglickými.

Po Kirkpatrickových připomínkách byli dva maltští soudci, dr. Claudio Vincenzo Bonnici a dr. Ignazio Gavino Bonavita přizváni, aby se ke komisi společně připojili. V roce 1832 musel Kirkpatrick odcestovat na Korfu. byl nahrazen Robertem Langslowem, který byl následně jmenován nejvyšším státním zástupcem (*Attorney General*) na Maltě. Úkolem komise bylo předložit dva maltské kodexy, jeden trestního práva hmotného a druhý trestního práva procesního. Zohledněny měly být Richardsonův návrh, místní potřeby, jakož i principy a pravidla obsažená v zahraničních kodexech.

Komisi se podařilo dokončit první část trestního zákona. Zákon byl napsán v italštině, což byl úřední jazyk soudnictví té doby. Současně byl připraven anglický překlad. Tento překlad však byl Stoddartem a Langslowem kritizován do té míry, že Stoddart v jednom okamžiku dokonce navrhl, aby byl originální text zákona pořízen v anglickém jazyce. Uvedený jazykový problém spolu s tím, že angličtí členové komise trvali na zařazení anglických ustanovení a definic, vedly k rozpuštění komise. Na její místo nastoupila nová, složená z pěti maltských soudců. Tato komise připravila dva úplné návrhy, jeden týkající se trestního práva hmotného a druhý týkající se trestního práva procesního. Návrhy byly publikovány v roce 1836. Záměrem bylo předložit návrhy k diskusi a následně je příští rok případně vyhlásit.

Oba návrhy se setkaly s tvrdou kritikou. To vedlo ministra pro kolonie k tomu, že na Maltu poslal Královskou komisi, složenou z Johna Austina a George Cornewalla Lewise, aby mj. prozkoumala „*soustavu, působnost a činnost maltského soudnictví.*“ Členové Královské komise uvedli, že kodexy vyžadují pečlivou a obratnou revizi a předložili svá zjištění.

Tehdejší anglická guvernér sir Henry Bouverie předložil kodexy žijícím maltským členům komise, která předložila návrhy z roku 1836. Tito členové dostávali průběžně pokyny k jednotlivým problémům a podle nich texty upravovali. Oba návrhy byly náležitě přepracovány a spojeny do jediného zákoníku nazvaného *Leggi Criminali di Malta e delle Sue*

Dipendenze. Kopie návrhu byla postoupena anglické vládě dne 14. února 1842. Při předávání návrhu Bouverie připojil komentář, že zákon je prakticky prepisem neapolského zákoníku přizpůsobeného tak, aby bral v úvahu místní potřeby a poměry. Bouverie rovněž doporučil, aby jazykem kolonie Malta byla angličtina a nikoliv italština, a aby byl převzat přinejmenším duch anglického práva. Uvedl, že dosažení tohoto cíle by mohlo být zajištěno vytvořením anglické verze úředního textu namísto verze italské.

Návrh zákona byl 2. srpna 1842 předložen skotskému advokátovi Andrew Jamesonovi. Jameson měl nový zákon posoudit za účelem zjištění jeho nedostatků a především zajištění toho, aby neobsahoval podstatné odchylky či opuštění liberální podstaty anglického trestního práva.

Jameson vypracoval zprávu o třech částech. První část zprávy se zaměřila výlučně na prameny kodexu samotného. Ve druhé části Jameson rozvedl pozitivní aspekty, zatímco ve třetí části identifikoval nedostatky. Jameson komentoval každé ustanovení navrženého zákona. Mezi pozitivními aspekty kodexu Jameson vyjmenoval následující:

- a) návrh obsahoval jednoznačný výčet obvyklých přitěžujících okolností u některých tradičních trestných činů, stejně jako systematický pokus o proporcionalitu v odstupňování trestů za jednotlivé trestné činy;
- b) návrh byl rovněž v souladu se stavem civilizace a s vyspělou doktrínou právní vědy. Veškeré drastické tresty byly skutečně vynechány, zachován zůstal jen trest odnětí svobody a trest smrti byl omezen jen na některé závažné a nebezpečné zločiny.

Pokud jde o nedostatky, Jameson identifikoval šest hlavních:

- a) přísnost rozsahu trestních sazeb;
- b) omezení možnosti volného uvážení soudu stanovením vysokých dolních hranic trestních sazeb a příliš omezeného rozpětí trestních sazeb;
- c) podrobné a početné další členění jednotlivých přitěžujících okolností s poměrným zvyšováním trestu u každé z nich;
- d) přijetí doktríny polehčujících okolností;
- e) vypuštění některých jednotlivých trestných činů. Jednalo se např. o trestný čin cizoložství, který byl zvažován v návrhu z roku 1836, ale posléze v roce 1842 vypuštěn v souladu s výslovnými pokyny místní správy;
- f) v případech, které zákon neupravoval zvláštním ustanovením, se používaly dosavadní právní předpisy.

Je vhodné zdůraznit Jamesonovo doporučení týkající se hlavního líčení za účasti poroty. Původně návrh zákona z roku 1842 omezoval konání hlavního líčení za účasti poroty na řízení vůči osobám, obviněným z trestných činů, za které bylo možno uložit trest smrti nebo trest odnětí svobody na doživotí. Jameson s tímto postupem nesouhlasil a doporučil, aby bylo hlavní líčení za účasti poroty rozšířeno na všechna řízení vůči osobám, souzeným na

základě obžaloby před Trestním soudem, bez ohledu na nejvyšší trest hrozící za trestné činy, uvedené v obžalobě.

Pokud jde o část o trestním řízení, podle Jamesonova mínění byla její ustanovení obecně rozumná, propracovaná a jasně vyjádřená. Konkrétně uvedl, že:

„pokud budou aplikována ve správném duchu, zdají se být způsobilá zajistit obžalovanému právo na nezávislý a spravedlivý proces, [za současného dosažení] cílů justice.“⁵

Po Jamesonově zprávě byli dva maltští členové komise opět požádáni o vyjádření stanoviska. Rovněž tehdejší zástupce Koruny (*Crown Advocate*), dr. Antonio Micallef, byl vyzván, aby na Jamesonovu podrobnou zprávu uvedl svůj názor. Veškeré návrhy a změny byly zapracovány a v roce 1844 byl publikován nový návrh. Opět bylo vyžádáno Jamesonovo stanovisko. Po další revizi dr. Micallefa byl nakonec návrh zákona nazvaný *Leggi Criminali per l'Isola di Malta e Sue Dipendenze* zveřejněn v roce 1848 pro obecnou informaci. První ustanovení posledního návrhu jasně stanovilo, že veškeré dosavadní právní předpisy, které nejsou v souladu s tímto zákonem, se ruší. Účinné měly zůstat pouze římské právo, zvyky a místní předpisy obsažené v De Rohanově kodexu (*Code De Rohan*) (přijaté v roce 1784).

V roce 1849 byla na Maltě ustavena nová Vládní rada (*Council of Government*) a její volení členové měli možnost připomínkovat jakékoliv ustanovení návrhu zákona. Do poloviny června 1850 byl celý projekt trestního zákona (včetně procesních ustanovení) Vládní radou důkladně zkoumán. Jeho vyhlášení se však o čtyři roky zdrželo.

Toto zdržení bylo způsobeno náboženskými důvody. Malta byla silně katolickou zemí, které vládl protestantský stát. Jedna z hlav navrhovaných do Knihy II projektu se týkala *Delitti contro il rispetto dovuto alla religione* (o zločinech proti náboženskému přesvědčení). Pro účely trestu tato hlava rozlišovala mezi římsko-katolickým náboženstvím a ostatními druhy náboženského vyznání. Jameson to označil za diskriminační a doporučil, aby byla všechna náboženství postavena naroveň. To zjevně nenašlo příliš pochopení mezi členy maltské Vládní rady, kteří byli zapřisáhlými katolíky. Sama Vládní rada se pokusila situaci uklidnit. Schválila změnu, v níž byla Římsko-katolická církev svatá prohlášena na ostrově za dominantní („*dominante in queste isole*“), zatímco ostatní náboženství byla označena jako „*qualunque altro culto dissenziente*.“ (různá jiná náboženská vyznání“). Ovšem tato změna se zase nezamlouvala protestantským věřícím. Následovala vášnivá diskuse. Celý problém byl nicméně definitivně vyřešen vypuštěním této hlavy. Toto vypuštění otevřelo cestu vyhlášení zákona, ke kterému došlo dne 10. března 1854 formou nařízení královny v Radě. Účinnosti nabyl o tři měsíce později.

V průběhu let byla přijata řada novel, nicméně celkově zůstal základní rámec trestního zákona stejný. Rozličné novely se omezily jen na zařazení či vypuštění jednotlivých trestných činů a na zpřesňování procesních ustanovení. Jednou z hlavních změn byla bez pochyby novela z roku 2002, která měla sladit zákon s aktuálními potřebami a předpoklady. Kromě zařazení řady nových skutkových podstat se novela z roku 2002 pokusila nalézt rovnováhu mezi procesními pravomocemi nejvyššího státního zástupce (NSZ) a policie a právy obžalovaného. Nová úprava rovněž poskytla řádný právní základ právu poškozeného být ve věci vyslechnut (*locus standi*). Poškozený získal právo být přítomen po celou dobu trestního řízení, bez ohledu na to, že bude hlavním svědkem.

---

⁵ „The Maltese Criminal Code of 1854 – 2“, článek publikovaný v *The Sunday Times of Malta* ze dne 14. prosince 2003, str. 54. (Pozn. Tento článek byl pokračováním článku publikovaného 7. prosince 2003, zmíněného výše.) Srov. poznámku pod čarou 3.

Mezi nově zavedenými trestnými činy se jeden týká trestného činu spolčení. Před rokem 2002 bylo trestné pouze spolčení ke spáchání zločinů proti bezpečnosti státu a spolčení ke spáchání drogových trestných činů. K dalším novým trestným činům patří účast ve zločinné organizaci, podněcování k rasové nenávisti, špatné zacházení a zanedbávání dětí, komerční využívání dětské pornografie, úmyslný i nedbalostní přenos nakažlivých chorob, vyvolání potratu, přechovávání kradených věcí bez upozornění policie, obchodování s lidmi a spolčení a pomoc při nezákonném vstupu cizinců na Maltu nebo jejich opuštění Malty.

Pokud jde o změny procesních ustanovení, je třeba zdůraznit následující:

- a) nejvyšší státní zástupce získal obecné právo odvolání proti rozsudkům Smírčího soudu;
- b) bylo vyjasněno, že o námitce promlčení nemůže být rozhodnuto v průběhu trestního řízení před Smírčím soudem, a to z toho prostého důvodu, že se dotýká věci samé a Smírčí soud jako soud s působností v trestních věcech není oprávněn činit rozhodnutí ve věci samé;
- c) námitka nepřičetnosti v době spáchání trestného činu může být vznesena pouze ve stadiu předcházejícím řízení před soudem;
- d) Smírčí soud získal oprávnění vynést rozsudek vůči obviněnému, pokud obviněný učinil prohlášení o vině, i když daná obvinění nespadají do jeho působnosti jako soudu s působností ve věcech trestních;
- e) osoba zproštěná obžaloby pro trestný čin krádeže může být porotou uznána vinnou pro trestný čin zpronevěry či podílnictví, nebo naopak;
- f) Smírčí soud získal oprávnění vyslyšet na Maltě svědky na základě žádosti zahraničních orgánů. Řízení o žádosti bylo zjednodušeno, aby se usnadnila vzájemná právní pomoc v trestních věcech.

Významným pokrokem bylo rovněž zavedení pravidla dovozování závěrů (*rule of inference*). Pokud policie po předchozím poučení vyslychá osobu podezřelou z trestného činu a tato osoba zamlčí určitou skutečnost, kterou následně použije na svou obhajobu v řízení před soudem, může soud z takového počátečního zamlčení či opomenutí dovodit určité závěry. Tyto závěry pak mohou představovat podpůrné důkazy viny.

Kromě výše uvedeného byla rovněž zavedena nová procesní oprávnění obžalovaného. Ustanovení týkající se nahrazení vazby, problematiky habeas corpus a nápravy nezákonného omezení osobní svobody byla upravena tak, aby odpovídala judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

Trestní zákon, tedy zákon č. 9 Sbírký maltských právních předpisů, je (včetně procesních ustanovení) publikován v angličtině a maltštině, dvou úředních jazycích Republiky Malta. Je však třeba poznamenat, že v případě rozporu mezi oběma verzemi je rozhodující verze maltská. Toto pravidlo nevyplývá přímo z trestního zákona, ale z čl. 74 maltské Ústavy.⁶

---

⁶ Článek 74: „Není-li Parlamentem stanoveno jinak, každý zákon se přijímá v maltském i anglickém jazyce, přičemž v případě rozporu mezi maltským a anglickým zněním kteréhokoliv zákona je rozhodující znění maltské.“

2.2 Další trestněprávní předpisy

Trestné činy a procesní ustanovení nejsou obsaženy pouze v zákoně č. 9 Sbírký maltských právních předpisů. Existují i jiné zvláštní zákony, jež upravují určité okruhy trestných činů. V některých zvláštních případech lze též aplikovat odlišné procesní mechanismy. Příkladem je jistě **nařízení o nebezpečných drogách** (*Dangerous Drugs Ordinance*),⁷ vydané 1. září 1939 a mnohokrát novelizované. Nařízení zakazuje „obchodování“ s omamnými látkami. Kromě úpravy řady skutkových podstat trestných činů a stanovení jim odpovídajících trestů nařízení rovněž upravuje vydávání příkazů k vyšetřování (*investigation orders*), což má umožnit příslušným orgánům identifikovat výnosy z drogové trestné činnosti. Tyto příkazy k vyšetřování mají usnadnit výkon následných příkazů k zajištění a zabavení majetku (*freezing and confiscation orders*), které může vydat příslušný soud.

Narozdíl od trestního zákona, kde je příslušnost různých soudů ve věcech trestních stanovena na základě hrozícího trestu, v případě drogových trestných činů má NSZ možnost určit, zda bude věc rozhodována Trestním soudem nebo Smírčím soudem, a to bez ohledu na výši trestu. Konečné rozhodnutí NSZ bývá zpravidla založeno na závažnosti konkrétního trestného činu.⁸

Nařízení o nebezpečných drogách se podobá **nařízení o zdravotnických a příbuzných profesích** (*Medical and Kindred Professions Ordinance*),⁹ vydané 1. června 1901. Toto nařízení se výlučně zabývá psychotropními látkami.

Zákon o prevenci praní špinavých peněz (*Prevention of Money Laundering Act*)¹⁰ lze též do jisté míry řadit mezi trestněprávní předpisy. Zákon, vyhlášený 23. září 1994, upravuje skupinu trestných činů spojených s praním špinavých peněz. Původně zákon trestal pouze praní výnosů pocházejících z obchodování s drogami. V současnosti však zákon pokrývá praní výnosů z širokého okruhu trestných činů.

Mezi další právní předpisy s významným trestněprávním obsahem patří **nařízení o zbraních** (*Arms Ordinance*)¹¹ a **nařízení o pravidlech silničního provozu** (*Traffic Regulation Ordinance*).¹² První z nich, vydané na základě prohlášení č. IX ze dne 29. června 1931, upravuje trestné činy týkající se zbraní, zejména nezákonného použití a držení zbraní. Druhé, datované od 31. března 1931, se výlučně zabývá trestnými činy v dopravě, jako např. řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění a překročení povolené rychlosti.

Za zmínku stojí též **nařízení o (potlačení) obchodu se ženami** (*White Slave Traffic (Suppression) Ordinance*),¹³ vyhlášené na základě Prohlášení č. XVII ze dne 1. srpna 1930. Je zaměřeno na omezení aktivit spojených s prostitucí. Nařízení trestá svádění osob k opuštění Malty za účelem prostituce, jakož i provozování veřejných domů a kořistění z výnosů prostituce.

⁷ Ve Sbírcce maltských právních předpisů pod č. 101

⁸ Ust. § 22 odst. 2 nařízení o nebezpečných drogách

⁹ Ve Sbírcce maltských právních předpisů pod č. 31

¹⁰ Ve Sbírcce maltských právních předpisů pod č. 373

¹¹ Ve Sbírcce maltských právních předpisů pod č. 66

¹² Ve Sbírcce maltských právních předpisů pod č. 65

¹³ Ve Sbírcce maltských právních předpisů pod č. 63

2.3 Právní předpisy upravující osoby a orgány činné v trestním řízení

Vedle soudů se trestního řízení účastní dva hlavní aktéři: výkonná policie (*Executive Police*) a nejvyšší státní zástupce (*Attorney General*). **Zákon o policii**¹⁴ (*Police Act*) upravuje strukturu policejního sboru, zatímco **nařízení o nejvyšším státním zástupci a zastupování republiky (zřízení úřadu)**¹⁵ (*Attorney General and Counsel of the Republic (Constitution of Office) Ordinance*) stanoví strukturu úřadu nejvyššího státního zástupce. Ani jeden z těchto právních předpisů se však nezabývá specifickou rolí, funkcí a kompetencemi policie a nejvyššího státního zástupce, i když **zákon o policii** do jisté míry upravuje některé pravomoci a povinnosti policistů v souvislosti s vyšetřováním a trestním stíháním.¹⁶ Role, funkce a kompetence policie a nejvyššího státního zástupce vyplývají především z trestního zákona.

Po odsouzení pachatele soudem a uložení trestu vstupují do hry dva další subjekty: probační služba nebo eventuálně vězení či nápravné zařízení, a to v závislosti na druhu uloženého trestu. Problematiku probace upravuje čerstvě přepracovaný **zákon o probaci**¹⁷ (*Probation Act*). Pokud jde o věznic, základním právním předpisem je **zákon o vězeňství**¹⁸ (*Prisons Act*). Tento zákon byl přijat 20. dubna 1976, aby upravil otázky týkající se věznic. Zákon o vězeňství doplňuje **vězeňský řád**¹⁹ (*Prison Regulations*), který je poměrně rozsáhlý.

---

¹⁴ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 164

¹⁵ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 90

¹⁶ Srov. Část III zákona o policii nazvanou **Vyšetřování a trestní stíhání**.

¹⁷ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 446. Jeho charakteristické rysy budou vylíčeny při rozboru tématu probace.

¹⁸ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 260

¹⁹ Prováděcí právní předpisy č. 260.03. Podrobný popis tohoto řádu bude proveden dále v textu v rámci rozboru vězeňského systému a postpenitenciární péče o vězně.

2.4 *Systém soudnictví a výkon trestní justice*

2.4.1 *Soudy ve věcech trestních*

Narozdíl od soudů civilních, jejichž rozdělení a působnost jsou stanoveny občanským organizačním a soudním řádem (*Code of Organisation and Civil Procedure, COCP*), jsou rozdělení a působnost soudů ve věcech trestních upraveny přímo v trestním zákoně. Soudy ve věcech trestních se dělí na nižší a vyšší. Nižšími soudy jsou Smírčí soudy (*Court of Magistrates*) jako soudy s působností ve věcech trestních. Jak jeho název napovídá, rozhoduje u tohoto soudu smírčí soudce. Existují dva Smírčí soudy, jeden na ostrově Malta a druhý na ostrově Gozo.

Rozdělení působnosti mezi oběma Smírčími soudy je dáno buď místem spáchání trestného činu nebo místem, kde má obžalovaný bydliště.²⁰ Soudce William Harding nicméně tvrdí, že kritérium bydliště obviněného je subsidiární kritérium místa spáchání trestného činu. Domnívá se, že kritérium místa spáchání trestného činu je praktičtější. Spravedlnosti je dosaženo snáze, jestliže se soudní řízení koná v místě, kde byl spáchán trestný čin.²¹

Vyšším soudem je Trestní soud (*Criminal Court*). Tento soud, který rozhoduje samosoudcem, projednává nejzávažnější věci. Je třeba zdůraznit, že ve věcech, jež mají být projednávány Trestním soudem, probíhá nejprve předsoudní stadium, označované v maltském právnickém žargonu jako „*il-kumpilazzjoni*“. V rámci tohoto předsoudního stadia Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování shromažďuje důkazy. Na konci tohoto stadia rozhodne smírčí soudce konající řízení, zda existuje dostatek důkazů k postavení obviněné osoby před Trestním soudem.

Pravidla působnosti Smírčího soudu a Trestního soudu budou probrány později.

Pokud jde o rozhodování o opravných prostředcích, existují dva Odvolací soudy ve věcech trestních: Nižší odvolací soud ve věcech trestních (*Court of Criminal Appeal [Inferior Jurisdiction]*) a Vyšší odvolací soud ve věcech trestních (*Court of Criminal Appeal [Superior Jurisdiction]*). První z nich rozhoduje samosoudcem a projednává odvolání proti rozhodnutím Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních. Druhý z nich naproti tomu rozhoduje třemi soudci a projednává odvolání proti rozhodnutím Trestního soudu. Úkoly Odvolacích soudů ve věcech trestních jasně stanoví § 498 odst. 4 trestního zákona:

„Odvolací soud ve věcech trestních je pro účely ustanovení této Hlavy a za podmínek v nich stanovených oprávněn rozhodovat, v souladu s touto Hlavou, o všech otázkách, jež je třeba vyřešit za účelem dosažení spravedlnosti ve věci projednávané před soudem.“

²⁰ Ustanovení § 372 trestního zákona

²¹ W. Harding *Recent Criminal Cases Annotated*, věc č. 88

To znamená, že role Odvolacího soudu není omezena jen na přezkum výroků napadených odvoláním, ale vztahuje se též na kontrolu řádného procesu a spravedlnosti postupu řízení.

Rozhodnutí Odvolacího soudu teoreticky nejsou obecně závazná, protože na Maltě neplatí princip závazných precedentů. V praxi však závazná jsou. Pro odchýlení od dřívějšího názoru Odvolacího soudu ve věcech trestních musí být dány závažné a pádné důvody.

Máme též soud pro mládež (*Juvenile Court*). Maltský soud pro mládež byl zřízen zákonem XXIV z roku 1980.²² Tento zákon byl zásadně novelizován zákonem XI z roku 1985. Uvedený soud rozhoduje smírčím soudcem a má stejné pravomoci jako Smírčí soud jako soud s působností ve věcech trestních a Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování, a to v závislosti na druhu obvinění. Smírčímu soudci asistují dvě další osoby se zkušenostmi s řešením problémů mládeže. Alespoň jedna z nich musí být žena. Podle ustanovení § 3 tohoto zákona soud projednává:

„obvinění proti dítěti či mladistvému, nebo jinou jeho se týkající věc podle tohoto zákona a vykonává i další pravomoci ve věcech mladistvých pachatelů stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě.“

Pro účely uvedeného zákona se za dítě nebo mladistvého pokládá osoba mladší šestnácti let.²³ V případě, že obviněné dítě nebo mladistvý dosáhne šestnácti let v průběhu řízení, může věc nadále rozhodovat soud pro mládež, dokud nedojde k závěru, že je vhodné věc předat příslušnému policejnímu soudu (tj. Smírčímu soudu).

Z důvodu věku obviněných osob nejsou jednání soudu pro mládež veřejná. Podle ustanovení § 7 citovaného zákona mohou být líčení přítomni pouze pracovníci soudu pro mládež, zástupci obžaloby a další osoby, jichž se věc přímo týká. Zákon též zakazuje zveřejňování zpráv o řízení před soudem pro mládež, aby byla chráněna totožnost obviněného.

---

²² Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 287

²³ Ustanovení § 2 zákona o soudu pro mládež (*Juvenile Court Act*), ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 287

2.4.2 Základní pravidla příslušnosti

Působnost maltských soudů ve věcech trestních je upravena v ustanovení § 5 trestního zákona. První tři body odstavce 1 obsahují prakticky doktrínu rozšířeného principu teritoriality. Podle této doktríny je stát příslušný vést řízení nejen o trestných činech, jež byly spáchány na jeho pevnině, ale též o trestných činech spáchaných v teritoriálních vodách, na palubě letadla registrovaného v daném státě nebo na palubě lodi registrované v daném státě, a to i když v době spáchání trestného činu pluje na volném moři. Podle ustanovení těchto tří bodů lze na Maltě a podle maltského práva vést trestní stíhání:

- a) proti tomu, kdo spáchal trestný čin na Maltě nebo na moři kdekoliv uvnitř maltské teritoriální jurisdikce;
- b) proti tomu, kdo spáchal trestný čin na moři mimo toto území na palubě lodi či plavidla registrovaných na Maltě;
- c) proti tomu, kdo spáchal trestný čin na palubě jakéhokoliv letadla, nacházejícího se ve vzdušném prostoru Malty, nebo na palubě letadla registrovaného na Maltě, nacházejícího se kdekoliv.

Podle ustanovení písm. d) mohou maltské soudy vést trestní stíhání též proti občanu Malty či osobě s trvalým pobytem na Maltě, kteří se kdekoliv nebo na palubě jakéhokoliv lodi či plavidla nebo na palubě jakéhokoliv letadla, nacházejícího se kdekoliv, dopustili některého z následujících trestných činů:

- (I) trestné činy proti bezpečnosti státu;
- (II) mučení;
- (III) teroristické trestné činy spáchané nebo namířené proti zařízení státu či vlády, infrastruktuře, veřejnému prostranství či místu přístupnému veřejnosti, anebo systému veřejné dopravy;
- (IV) padělání státních dluhopisů;
- (V) dvojí manželství;
- (VI) trestné činy spáchané na občanu Malty nebo osobě s trvalým pobytem na Maltě, včetně trestných činů proti pořádku ve věcech rodiny a nezákonného zadržení a omezení osobní svobody.

Uvedený bod představuje aplikaci příslušnosti podle principu ochrany. Tento princip je však poněkud zmírněn aktivním principem personality. Podle ustanovení tohoto bodu jsou maltské soudy příslušné pouze ve věcech specifických trestných činů, jež se přímo týkají jednoty a celistvosti státu, a to za předpokladu, že je spáchal občan Malty nebo osoba s trvalým pobytem na Maltě.

Ustanovení § 5 odst. 1 písm. e) stanoví, že maltské soudy jsou též příslušné ve věcech trestných činů proti bezpečnosti chráněných osob a trestných činů terorismu spáchaných kýmkoliv, a to i tehdy, jestliže k trestnému jednání došlo mimo území Malty. Uplatnění této příslušnosti má jednu jedinou podmínku: přítomnost údajného pachatele na území Malty.

Bod f) umožňuje maltským soudům projednávat věci týkající se osob, jež se dopustily trestné činnosti mimo území Malty v budově požívající diplomatické imunity, nebo které se dopustily trestného činu mimo území Malty, pokud samy tyto osoby požívají diplomatické imunity.

Podle písm. g) mohou maltské soudy soudit hlavní pachatele, spolupachatele nebo účastníky určitých specifických trestných činů²⁴, i když samotná trestná činnost byla spáchána mimo území Malty. Také toto pravidlo příslušnosti se uplatní tehdy, jestliže se hlavní pachatel, spolupachatel nebo účastník ocitne na území Malty.

Bod h) vyjadřuje zásadu *aut dedere aut judicare*. Maltské soudy jsou příslušné soudit pachatele, jejichž vydání bylo zamítnuto buď proto, že se daný trestný čin pokládá za trestný čin politický, nebo vzhledem k tomu, že za trestný čin, z něhož je osoba obviněna, hrozí v dožadujícím státě trest smrti.

Poslední bod ustanovení § 5 odst. 1, písm. i), umožňuje maltským soudům vykonávat jurisdikci ve věcech trestných činů, které navzdory tomu, že byly spáchány mimo území Malty nebo osobou, která není maltským občanem ani nemá na Maltě trvalý pobyt, se pokládají za trestné činy podle maltského práva. Uvedené ustanovení má jednu zvláštní výjimku. Podle této výjimky nelze trestně stíhat prezidenta Malty za jednání, uskutečněné v rámci výkonu jeho funkce.

---

²⁴ Těmito specifickými trestnými činy jsou trestné činy uvedené v ustanoveních § 87 odst. 2, 139a, 198, 199, 211, 214 až 218, 220, 249 až 251, 298, 311 až 318 a 320 trestního zákona.

3. Základní zásady trestního práva a řízení

3.1 Zásada legality

Známý italský právník Carrara definuje trestní delikt jako:

„Porušení zákona určité země, přijatého na ochranu bezpečnosti osob, způsobené lidským jednáním projevujícím se navenek ať již opomenutím či konáním, za které je jednatel morálně odpovědný.“²⁵

Carrarova definice vyjadřuje zásadu *nullum crimen sine lege* – žádný skutek nelze označit za trestný čin, pokud tak nestanoví zákon daného státu. Ani trest nelze uložit, pokud tak nestanoví zákon. Ačkoliv se maltské trestní právo těchto zásad drží, nejsou výslovně uvedeny v ustanovení maltského trestního zákona. Vyplyvají nicméně z článku 39 odst. 8 maltské Ústavy, který uvádí, že:

„Nikdo nemůže být uznán vinným z trestného činu v důsledku konání či opomenutí, které v době, kdy k němu došlo, nebylo trestným činem, a za žádný trestný čin nemůže být uložen trest, který je přísnější co do výměry či druhu než nejvyšší trest, který bylo možno za tento trestný čin uložit v době, kdy k němu došlo.“

---

²⁵ Původní italská verze defice zní: „*L'infrazione della lege dello statopromulgata per proteggere la sicurezza dei cittadini risultante da un atto esterno dell'uomo positivo o negattivo, moralmente imputabile.*“ Uvedeno v A. Mamo *Lectures in Criminal Law – First Year* (Law Students Society University of Malta 1965), str. 9.

3.2 Rozlišení zločinů a přečinů

Maltské trestní právo rozděluje trestné činy na dvě základní kategorie: zločiny (*crimes*) a přečiny (*contraventions*). Toto rozdělení vyplývá z ustanovení § 2 trestního zákona. Přesto však toto ustanovení nestanoví, co by mělo být klasifikováno jako zločin a co by mělo být klasifikováno jako přečin. Co je však na první pohled zřejmé je skutečnost, že zločiny jsou svou povahou závažnější než přečiny.

Rozlišování mezi zločiny a přečiny má praktický význam a nejedná se pouze o akademickou otázku. Lze uvést čtyři hlavní důvody či důsledky, proč je rozlišování mezi nimi nutné:

- a) zabavení *corpus delicti* - to je důsledek, jenž je obligatorně spojen s uložením trestu za zločin. Pokud jde o přečiny, tam není zabavení *corpus delicti* automatické. V případě přečinů následuje zabavení pouze tehdy, stanoví-li tak zákon.²⁶
- b) pokus přečinu je trestný pouze tehdy, stanoví-li tak výslovně zákon. To je uvedeno v ustanovení § 41 odst. 2 trestního zákona, které stanoví, že: „*Pokus přečinu není trestný s výjimkou případů, kdy tak výslovně stanoví zákon.*“ K trestní odpovědnosti vede pouze pokus zločinu.
- c) předchozí odsouzení za přečin nevede k tomu, že by další odsouzení téže osoby za zločin bylo pokládáno za recidivu;²⁷
- d) promlčecí doba, tj. doba, v jejímž průběhu lze zahájit trestní stíhání, se u zločinů a přečinů významně liší. Pokud jde o přečiny, je trestní stíhání nepřipustné uplynutím tří měsíců. Naproti tomu u zločinů se promlčecí doba pohybuje mezi dvěma a dvaceti lety v závislosti na sazbě trestu odnětí svobody, stanovené za určitý trestný čin.²⁸

Pokud jde o trestné činy, upravené v trestním zákoně, není tak obtížné odlišit zločiny od přečinů. Je tomu tak proto, že jsou upraveny ve dvou samostatných částech. Zločinům se věnuje Část II Knihy první trestního zákona a přečinům Část III Knihy první.

---

²⁶ Ustanovení § 23 trestního zákona, ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 9

²⁷ tamtéž, § 50

²⁸ tamtéž, § 688

Problémy mohou nastat v souvislosti se zvláštními právními předpisy. Některé zvláštní právní předpisy upravují skutkové podstaty trestných činů z oblasti jejich působnosti. Kupříkladu ustanovení § 88 odst. 1 **nařízení o alkoholických nápojích**²⁹ (*Spirits Ordinance*) uvádí, že:

„Každý trestný čin podle tohoto nařízení se pro veškeré právní účely pokládá za zločin ve smyslu trestního zákona a za podmínek zvláštních ustanovení tohoto nařízení se jako takové projednávají.“

Podobné ustanovení však není obsaženo v každém zvláštním právním předpise trestněprávní povahy. Je tedy třeba použít doplňující kritéria pro odlišení zločinů a přečinů. V této souvislosti byla navržena řada teorií. Jedna z hlavních teorií odkazuje na vnitřní povahu samotného jednání tvořícího podstatu obvinění. Podle této teorie jednání, které je z podstaty protiprávní a vede ke skutečné újmě, se označuje jako zločin. Naproti tomu jednání, která jsou sama o sobě neškodná a uskutečněná bez zlého úmyslu, nicméně jsou trestná v zájmu ochrany před možným nebezpečím, se pokládají za přečiny. Tato teorie však není *per se* vyčerpávající, neboť existují příklady, kdy zákonodárci z důvodů veřejného prospěchu či účelnosti cítili potřebu se od tohoto pravidla odchýlit.

Nejspolehlivějším testem je povaha trestu. Podle profesora A. Malma, autora komentáře maltského trestního práva, je tento test založen na:

*„odůvodněném předpokladu, že právní předpisy stanoví přísnější tresty na ty trestné činy, které jsou závažnější a méně přísné tresty na drobné nebo méně závažné trestné činy.“*³⁰

Podle tohoto testu se trestné činy rozdělují na zločiny a přečiny v závislosti na povaze trestu stanoveného zákonodárcem. Za tím účelem je třeba zmínit ustanovení § 7 trestního zákona, které upravuje tresty za zločiny a přečiny. První odstavec § 7 stanoví, že:

„Až na výjimky stanovené zákonem mohou být za zločiny uloženy tyto tresty

- a) odnětí svobody;*
- b) samovazba (solitary confinement);*
- c) zákaz činnosti;*
- d) peněžitý trest (multa).*

---

²⁹ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 41

³⁰ A Malmo (poznámka pod čarou č. 25), str. 15 - 16

Druhý odstavec se zabývá výslovně přečiny a stanoví, že

„Za podmínek ustanovení § 53 nebo jiného zvláštního právního předpisu mohou být za přečiny uloženy tyto tresty:

- a) detence;*
- b) pokuta (ammenda);*
- c) důtka či výstraha.³¹*

3.3 Zásada objektivní odpovědnosti

Objektivní neboli absolutní odpovědnost je odchylkou od základního principu trestního práva, že *actus non facit reum nisi mens sit rea*. Pravidlem je, že nikdo nemůže být trestně odpovědný, pokud není fyzický skutek doprovázen požadovanou mírou zavinění. Existují však případy, kdy spáchání zakázaného činu automaticky zakládá odpovědnost, bez ohledu na skutečnost zda pachatel věděl, že to co činí je trestně postižitelný čin, nebo na jakoukoliv zaviněnou nedbalost na jeho straně. Uvádějí se různé důvody pro takový přístup ke konkrétnímu jednání, zejména zanedbatelnost s tím spojeného trestu a skutečnost, že by bylo obzvláště obtížné získat odpovídající důkazy obvyklé *mens rea*.

V kontextu maltského trestního práva je princip objektivní odpovědnosti používán jako pravidlo v případech přečinů, a to jak u přečinů uvedených v trestním zákoně, tak i u přečinů upravených jinými právními předpisy. Zdá se, že *ratio* tohoto přístupu spočívá ve skutečnosti, že přečiny se obecně pokládají za méně závažné trestné činy. Je vhodné zdůraznit, že tento princip nevyplývá ze žádné konkrétní části maltského práva. Spíše se zachovává v naší judikatuře, která je založena na kontinentální legislativě, doktríně i praxi. Velmi dobrou ukázkou aplikace tohoto principu v maltském trestním právu poskytl soudce Harding ve svém komentáři k řízení o odvolání ve věci *policie vs. C. Gauci*, v němž bylo rozhodnuto dne 4. listopadu 1936:

„v současnosti obecně přijímanou teorií je, že odpovědnost za přečin nastává, jen pokud je skutková podstata přečinu naplněna dobrovolně. Postačuje, jestliže byl obžalovaný dobrovolnou skutečnou příčinou takového skutku, a není nutné dokazovat, že mu byla známa jeho protiprávnost. Pokud se obžalovaný dopustil určitého činu, pak jakmile je tento čin přečinem, je za něj odpovědný.“³²

---

³¹ Zkouška trestem se aplikuje ve většině případů. Vyskytly se však případy, kdy se maltské soudy rozhodly pro závěr odlišný od výsledku tohoto testu. Takovým příkladem je případ *policie vs. Anthony Mallia*, rozhodovaný Trestním soudem jako soudem odvolacím dne 24. února 1980. Mallia byl obviněn z toho, že nedodržel podmínky stanovené v dovozním povolení. Ačkoliv trest stanovený pro tento trestný čin se zpravidla ukládá za zločiny, odvolací soud označil trestný čin za přečin. Soud k tomuto závěru dospěl vzhledem k závažnosti trestného činu, výměře trestu a aplikaci ustanovení § 24 trestního zákona, které upravuje zástupnou odpovědnost pro přečiny. Publikováno v Roč. XLIV, Část IV, str. 818.

³² W. Harding *Recent Criminal Cases Annotated*, § 44

Z tohoto pravidla však existují výjimky. Jedná se o ustanovení § 339 odst. 1 písm. d) trestního zákona, které stanoví, že:

*„Přečinu proti člověku se dopustí, kdo se pokusí užít násilí proti jinému s **úmyslem** jej nebo jiné osoby urazit, znepokojit či zranit, pokud takový čin není jiným trestným činem podle ustanovení tohoto zákona.“*

V tomto případě nastane odpovědnost za výše popsané jednání jen tehdy, je-li dostatečně prokázáno, že obviněný jednal s uvedeným úmyslem.

3.4 *Koncept kolektivní odpovědnosti*

Do přijetí zákona III z roku 2002, který, jak již bylo uvedeno, novelizoval hmotněprávní části trestního zákona, nebylo možno činit společenství osob trestně odpovědným za čin, porušující trestní právo. Spíše zárodečnou formu konceptu kolektivní odpovědnosti obsahovalo ustanovení § 13 **zákona o interpretaci**³³ (*Interpretation Act*). Toto ustanovení stanoví zástupnou odpovědnost ředitele, manažera, tajemníka či jiného podobného vedoucího představitele za obchodní společnost či sdružení osob. Vedoucí pracovník společnosti se trestní odpovědnosti zproští tehdy, prokáže-li, že byl trestný čin spáchán bez jeho vědomí a že vyvinul veškeré úsilí, aby spáchání takového trestného činu zabránil.

Novelizace z roku 2002 zavedla kolektivní trestní odpovědnost u řady jednotlivých trestných činů, jako jsou trestné činy týkající se účasti na činnosti organizované zločinné organizace³⁴, trestné činy nezákonného vymáhání pohledávek, vydírání a úplatkářství, jakož i trestné činy praní špinavých peněz.³⁵ Všechna tato ustanovení jsou z hlediska založení kolektivní trestní odpovědnosti konstruována stejně. Obecně řečeno, k dovození trestní odpovědnosti právnické osoby je třeba splnění dvou prvků. Za první osoba, uznaná vinnou z příslušného trestného činu, musí být buď:

- (I) ředitel, manažer, tajemník, nebo jiný hlavní vedoucí představitel právnické osoby; nebo
- (II) musí být osobou s právem zastupování, oprávněnou činit rozhodnutí za tuto právnickou osobu, nebo oprávněnou vykonávat nad ní kontrolu.

Za druhé, trestný čin, za který byla daná osoba odsouzena, musí být spáchán zcela či zčásti ve prospěch této právnické osoby.

Vzhledem k tomu, že právnická osoba postrádá fyzickou existenci, je pochopitelně nemožné odsoudit ji k trestu odnětí svobody. Tako jako jeho zahraniční kolegové i maltský zákonodárce musel zvolit jediný dostupný prostředek – ukládání peněžitého trestu. Ukládané peněžité tresty jsou dosti citelné a prakticky se rovnají „zabavování“ výnosů nebo jiného

³³ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 249

³⁴ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 9, § 83a odst. 4

³⁵ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 373, § 3 odst. 4

prospěchu, který právnická osoba získala prostřednictvím spáchání konkrétního trestného činu.

3.5 *Okolnosti vylučující protiprávnost podle maltského práva*

Koncept vyloučení protiprávnosti trestného činu znamená, že se podle zákona nejedná o trestný čin vzhledem k *fictio juris*, nastalé v důsledku určitých okolností specificky vymezených v zákoně. Vyloučení protiprávnosti (*justifiability*) je třeba odlišovat od nedostatku trestní odpovědnosti (*excusability*). V posléze uvedeném případě ke spáchání trestného činu podle zákona skutečně došlo. Nicméně vzhledem ke zvláštním okolnostem, které byly dány v době spáchání trestného činu, se snižuje stanovený trest. V některých zvláštních případech se od trestu upouští zcela. Neuložení trestu tedy není vždy znakem vyloučení protiprávnosti.

Okolnosti vylučující protiprávnost v maltském trestním právu vyplývají z trestního zákona. Ustanovení § 223 trestního zákona uvádí případy, kdy je vyloučena protiprávnost usmrcení či způsobení újmy na zdraví:

„Nejedná se o trestný čin, pokud je usmrcení či způsobení újmy na zdraví nařízeno či dovoleno zákonem nebo k tomu oprávněným orgánem, anebo k němu dojde ve stavu skutečné nouze buď v rámci nutné sebeobrany nebo v rámci nutné obrany jiné osoby.“

Základní důsledky vyloučení protiprávnosti vyplývají z úvodní části citovaného ustanovení, kde zákonodárce výslovně stanoví, že: *„Nejedná se o trestný čin, pokud...“* K úspěšné obraně proti obvinění z vraždy či ublížení na zdraví musejí být splněny tři důležité požadavky. Hrozící nebezpečí, jež má ospravedlnit usmrcení či způsobení újmy na zdraví, musí být protiprávní, vážné a neodvratné. Neodvratnost znamená, že nebezpečí musí být náhlé, bezprostřední a nepochybné.

Případy skutečné nouze jsou uvedeny v ustanovení následujícího paragrafu (tj. § 224) a patří mezi ně:

- a) dojde-li k usmrcení či způsobení újmy na zdraví v nočních hodinách při zabraňování zdolání či narušení plotů, zdí či vchodových dveří domu či obývaného bytu anebo jejich příslušenství, v přímém či nepřímém spojení s takovým domem či bytem;
- b) dojde-li k usmrcení či způsobení újmy na zdraví při obraně před osobou dopouštějící se krádeže či loupeže s použitím násilí, nebo pokusu takové krádeže či loupeže;
- c) dojde-li k usmrcení či způsobení újmy na zdraví ve stavu bezprostřední nouze při obraně vlastní integrity či integrity jiné osoby.

Existují i další případy, kdy je osoba zproštěna trestní odpovědnosti. U těchto důvodů však maltský zákonodárce neuvádí výraz „vyloučení protiprávnosti“, což naznačuje, že i když dojde ke zproštění odpovědnosti, trestný čin byl spáchán. Maltský zákonodárce zvolil použití výrazu „námitky“ („*defences*“). Následuje velmi stručný přehled hlavních forem námitky podle maltského práva:

a) **Nedostatek věku** – Podle ustanovení § 35 odst. 1 trestního zákona nezletilé osoby mladší devíti let věku nejsou trestně odpovědné za konání ani opomenutí. Jedná se o *presumpci juris et de jure* a nelze ji vyvrátit žádným důkazem opaku. Tato exempce se vztahuje též na hluchoněmé osoby, jež v době spáchání činu nedovršily věku čtrnácti let. Trestně neodpovědné jsou též nezletilí mladší čtrnácti let, pokud ovšem nejednali s nekalým vědomím (*mischievous discretion*). Nekalé vědomí je vymezeno jako „*vědomí protiprávnosti jednání a jeho následků*“.³⁶ Dále se tato exempce vztahuje na hluchoněmé osoby starší čtrnácti let věku, pokud nejednaly s nekalým vědomím.³⁷

Je však vhodné poznamenat, že místo nezletilých mohou být trestně odpovědní jejich rodiče, pokud je prokázáno, že se stal tvrzený skutek. Podle ustanovení § 35 odst. 3 je soud oprávněn uložit rodičům povinnost dohlížet na chování nezletilého, a to pod hrozbou trestem v případě jejího nesplnění. Případně, pokud lze za skutek spáchaný nezletilým uložit pokutu (*ammenda*), může soud uložit tento trest rodičům. Tato skutečnost jasně ukazuje, že zproštění nezletilých trestní odpovědnosti neznamená totéž jako skutečnost, že se trestný čin nestal.

b) **Nepříčetnost** – Při rozhodování, zda lze osobu pokládat za nepřičetnou a tedy trestně neodpovědnou, je třeba určit, „*zda obviněný trpěl duševní poruchou a pokud ano, zda byla takového charakteru a stupně, že jej zbavila schopnosti rozpoznat povahu svého činu a přispěla k jeho provedení*“.³⁸

c) **Fyzické či duševní donucení** – Zatímco čin spáchaný s fyzickým donucením nelze pokládat za trestný čin, je trestní odpovědnost za čin spáchaný pod duševním nátlakem vyloučena pouze za podmínky, že jím byla na straně osoby páčající čin konáním či opomenutím zcela potlačena možnost běžného rozhodování. Zdrojem tohoto duševního donucení musí být neodolatelná vnější síla. Tato síla nemůže pocházet z daného jedince.

d) **Skutkový omyl** – Skutkový omyl, který je podstatný a neodvratný, může představovat námitku proti trestnímu obvinění a vést ke zproštění trestní odpovědnosti. Tato námitka nevyplývá z konkrétního ustanovení maltského zákona, ale byla vytvořena judikaturou. Skutkový omyl je třeba odlišovat od omylu právního. Ten nelze nikdy použít jako námitku proti trestnímu obvinění.

e) **Nepředvídatelná událost** – Podobně jako omyl známe i nepředvídatelnou událost. Nepředvídatelná událost vede k úplnému zproštění trestní odpovědnosti (*nullum crimen est in casu*). Ani tato námitka nevyplývá z konkrétního ustanovení zákona č. 9 Sbírek maltských právních předpisů, ale je všeobecně uznávána v právním systému jako celku.

---

³⁶ A Malmo (poznámka pod čarou č. 25), str. 79

³⁷ Nezletilé osoby, které dovršily 14 let věku, ale nedosáhly 18 let věku, jsou plně trestně odpovědné a v tomto směru mají stejné postavení jako dospělí. Podle ustanovení § 37 trestního zákona se však stanovená trestní sazba snižuje o jeden či dva stupně.

³⁸ A Malmo (poznámka pod čarou č. 25), str. 87

f) **Intoxikace** – Obecně tato skutečnost nemůže být použita jako námitka proti trestnímu obvinění. Lze ji použít jen za zvláštních okolností, uvedených v ustanovení § 34 odst. 2 trestního zákona. Toto ustanovení stanoví, že:

„Intoxikace představuje námitku proti trestnímu obvinění, jestliže

- a) z tohoto důvodu byl obviněný v době spáchání činu, který je mu dáván za vinu, zbaven rozpoznávacích či ovládacích schopností, přičemž stav intoxikace byl způsoben bez jeho souhlasu úmyslným či nedbalostním jednáním jiné osoby;*
- b) byl obviněný v důsledku intoxikace v době spáchání takového činu nepřičetný, ať již dočasně či jinak.“*

Pokud jde o první výjimku, musejí být splněny dva důležité předpoklady. Především se musí jednat o intoxikaci neúmyslnou v tom smyslu, že byla způsobena bez souhlasu obviněného úmyslným či nedbalostním jednáním jiné osoby. Za druhé, musí být naprostá, tj. zbavující tuto osobu v daném okamžiku vědomí svého jednání či rozpoznávacích a ovládacích schopností. Pokud přesto, že jednajícím je intoxikován a tato intoxikace je neúmyslná, je stále schopen kontrolovat své jednání, chápat co dělá, a chápat, že to, co dělá je protiprávní, neposkytuje mu intoxikace žádnou obranu.

Druhá výjimka se prakticky shoduje s námitkou nepřičetnosti. Platí tedy i zde totéž, co bylo uvedeno k námitce nepřičetnosti.

3.6 Promlčení u trestných činů

Promlčením se zabývá ustanovení § 688 trestního zákona. Toto ustanovení upravuje různé promlčecí doby, v jejichž průběhu lze zahájit trestní stíhání. Promlčecí doby jsou úzce spjaty se závažností trestného činu – čím závažnější je trestný čin, tím delší je promlčecí doba:

„Nestanoví-li zákon jinak, je nepřípustné zahájit a vést trestní stíhání

- a) po uplynutí dvaceti let, pokud jde o zločiny, za které je možno uložit trest odnětí svobody v délce nejméně dvacet let;*
- b) po uplynutí patnácti let, pokud jde o zločiny, za které je možno uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby méně než dvacet let a s dolní hranicí trestní sazby nejméně devět let;*
- c) po uplynutí deseti let, pokud jde o zločiny, za které je možno uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby méně než devět let a s dolní hranicí trestní sazby nejméně čtyři roky;*
- d) po uplynutí pěti let, pokud jde o zločiny, za které je možno uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby méně než čtyři roky a s dolní hranicí trestní sazby nejméně jeden rok;*
- e) po uplynutí dvou let, pokud jde o zločiny, za které je možno uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nižší než jeden rok, nebo peněžité trest (multa), nebo tresty stanovené na přečiny;*
- f) po uplynutí tří měsíců, pokud jde o přečiny, nebo o verbální urážky, za které je možno uložit tresty stanovené na přečiny.“*

Jisté pochyby panovaly ohledně otázky, zda se na trestný čin, za který je možno uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby ve výši jednoho roku, vztahuje promlčecí doba podle písmene d) nebo písmene e). Tento problém byl řešen v případě policie vs. Lawrence Galea, v němž Odvolací soud ve věcech trestních rozhodl 31. května 1984. Případ se týkal trestného činu, na který byl stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby ve výši jednoho roku. Obhajoba namítla promlčení. Tvrdila, že trestní stíhání se stalo nepřípustným z důvodu času, neboť příslušná promlčecí doba podle ustanovení § 688 písm. e) činila dva roky a ty již uplynuly. Odvolací soud ve věcech trestních však tento směr uvažování odmítl s odůvodněním, že jeden rok není méně než jeden rok, a tedy je třeba použít pětiletou promlčecí dobu, stanovenou pod písmenem d).

Při určování příslušné promlčecí doby je třeba se řídit trestní sazbou stanovenou na daný trestný čin v abstraktním smyslu, tj. trestní sazbou, která je spojena s trestným činem *per se*, a nikoliv trestní sazbou, která by přicházela v úvahu vůči dotčené osobě vzhledem k příslušným okolnostem. To vyplývá z ustanovení § 689 trestního zákona, které uvádí, že:

„Pro účely promlčení se použije trestní sazba, které příslušný trestný čin obecně podléhá, a to bez ohledu na polehčující či jiné zvláštní okolnosti, které vedou k tomu, že zákon na tento trestný čin stanoví nižší trest, ani na případné zvýšení trestu v důsledku předchozího odsouzení.“

Výše uvedené doby se použijí za podmínky, že ve zvláštních právních předpisech nejsou stanoveny zvláštní promlčecí doby. Jednoduše řečeno, promlčecí doby stanovené zvláštními právními předpisy mají přednost před dobami uvedenými v trestním zákoně. Úvodní věta ustanovení § 688 skutečně zní: *„Nestanoví-li zákon jinak, ...“* Kupříkladu ustanovení § 32 **tiskového zákona**³⁹ (*Press Act*) stanoví, že trestní stíhání pro trestné činy podle Části II tohoto zákona může být zahájeno do jednoho roku.

---

³⁹ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 248

3.7 *Struktura trestního zákona*

V souladu s kontinentálními zákoníky je maltský trestní zákon rozdělen na obecnou a zvláštní část. Část I Knihy první tvoří obecnou část a upravuje obecné zásady trestního práva vztahující se na všechny trestné činy. Obsahuje ustanovení o trestech, jakož i o obecných námitkách. Část II Knihy první vymezuje zločiny a stanoví na ně tresty, zatímco Část III je celá zaměřena na přečiny. Kniha druhá upravuje jednotlivá pravidla trestního řízení.

Následuje obsah Knihy první maltského trestního zákona, jež se zabývá aspekty trestního práva hmotného:

SYSTEMATIKA ZÁKONA

	§§
Název	1
Úvodní ustanovení	2-6

KNIHA PRVNÍ TRESTNÍ ZÁKON

ČÁST I

O TRESTECH A OBECNÝCH ZÁSADÁCH JEJICH UKLÁDÁNÍ, O ZAVINĚNÍ A VĚKU PACHATELE, O POKUSU TRESTNÉHO ČINU, O TRESTNÉ SOUČINNOSTI A O RECIDIVISTECH

Hlava I	O trestech a obecných zásadách jejich ukládání	7-32
Oddíl I	O trestech za trestné činy	7-15
Oddíl II	Obecné zásady týkající se ukládání a výkonu trestů	16-30
Oddíl III	O posloupnosti jednotlivých trestů	31-32
Hlava II	O zavinění a věku pachatele	33-40
Hlava III	O pokusu trestného činu	41
Hlava IV	O trestné součinnosti	42-48
Hlava V	O recidivistech	49-54

ČÁST II

O ZLOČINECH A TRESTECH

Hlava I	O genocidě, zločinech proti lidskosti a válečných zločinech	54a-54i
Hlava I bis	O zločinech proti bezpečnosti státu	55-62
Hlava II	O zločinech proti veřejnému pořádku	63-83
Hlava III	O zločinech proti výkonu spravedlnosti a jiným oblastem státní správy	84-162
Oddíl I	O protiprávním uchvácení státního orgánu a jeho pravomocí	84-90
	O protiprávním uchvácení funkcí	84
	O nezákonném přisvojení pravomocí státního orgánu soukromou osobou	85-90
Oddíl II	O urážce a násilí proti veřejným činitelům	91-99
Oddíl III	O urážlivém obvinění, křivé výpovědi a křivém svědectví	100-111
Oddíl IV	O zneužití pravomoci státního orgánu	112-141
	O nezákonném vymáhání pohledávek, vydírání a úplatkářství	112-121
	O zneužití pravomoci advokátů a právních zástupců	122-123
	O zneužití pravomoci veřejných činitelů a státních zaměstnanců	124-127
	O zneužití pravomoci týkající se vězeňství	128-130
	O odmítnutí služby vyplývající ze zákona	131-132
	O zneužití pravomoci a porušení povinností státního orgánu	133-140
	Obecná ustanovení k tomuto Oddílu	141
Oddíl V	O narušení veřejných archivů, veřejných úřadů, míst výkonu omezení osobní svobody a veřejných památek	142-162
	O porušení veřejných pečeti a o odcizení dokumentů či depozit z veřejných archivů či jiných veřejných úřadů	142-150
	O narušení míst výkonu omezení osobní svobody, o útěku osob zadržovaných či podezřelých či odsouzených, a o ukrývání pachatelů	151-160
	O narušení veřejných památek	161-162
Hlava IV	O zločinech proti náboženskému přesvědčení	163-165
Hlava V	O zločinech postihujících důvěru veřejnosti	166-190
Oddíl I	O padělání dokumentů, známek a razítek	166-178

Oddíl II	O paděláních jiných veřejných či soukromých písemností	179-188
	Obecná ustanovení k tomuto Oddílu	189-190
Hlava VI	O zločinech proti národnímu hospodářství	191-195
	O úpadkových trestných činech	191-195
Hlava VII	O zločinech proti pořádku ve věcech rodiny	196-210
Oddíl I	O zločinech týkajících se vzájemných povinností členů rodiny	196-197
Oddíl II	O zločinech proti pořádku a úctě ve věcech rodiny a proti dobrým mravům	198-209
Oddíl III	O zločinech směřujících k zabránění či zničení důkazů o stavu dítěte	210
Hlava VIII	O zločinech proti člověku	211-260
Oddíl I	O vraždě	211-213
Oddíl II	O úmyslných trestných činech proti člověku	214-222a
Oddíl III	O vyloučení protiprávnosti usmrcení či způsobení újmy na zdraví	223-224
Oddíl IV	O neúmyslném zabití či ublížení na zdraví	225-226a
Oddíl V	O polehčujících okolnostech u zločinů uvedených v předcházejících Oddílech této Hlavy	227-238
Oddíl VI	O zatajování vraždy či ublížení na zdraví a o ukrývání mrtvol	239-240
Oddíl VII	O přerušení těhotenství a o podávání či opatřování jedovatých či zdraví poškozujících látek	241-244
Oddíl VIII	O vraždě novorozence a o opuštění a vystavení dítěte nebezpečí	245-248
Oddíl IX	O vyhrožování a násilí v soukromí	249-251
Oddíl X	O pomluvě a o vyzrazení důvěrných záležitostí	252-260
Hlava IX	O zločinech proti majetku a veřejné bezpečnosti	261-337
Oddíl I	O krádeži	261-289
	O kvalifikované krádeži	261-283
	O prosté krádeži	284-288
	Obecná ustanovení k tomuto Oddílu	289
Oddíl II	O dalších trestných činech týkajících se protiprávního nabývání a držení majetku	290-292
Oddíl III	O podvodu	293-310

Oddíl IV	O zločinech proti veřejné bezpečnosti a o poškozování majetku	311-328
	Obecná ustanovení k této Hlavě	329-337

ČÁST III
O PŘEČINECH A TRESTECH

Hlava I	O přečinech	338-340
Oddíl I	O přečinech proti veřejnému pořádku	338
Oddíl II	O přečinech proti člověku	339
Oddíl III	O přečinech proti majetku	340
Hlava II	O trestech za přečiny	341-344
	Obecná ustanovení	345

3.8 Skutkové podstaty tradičních trestných činů

Vražda je definována v ustanovení § 211 odst. 2 trestního zákona:

„Vraždy se dopustí, kdo ve zlém úmyslu usmrtit jiného nebo jeho život vystavit zjevnému nebezpečí, způsobí jeho smrt.“

Ublížení na zdraví se věnuje ustanovení § 214. Toto ustanovení uvádí, že:

„Kdo bez úmyslu usmrtit jiného nebo jeho život vystavit zjevnému nebezpečí způsobí újmu na těle či zdraví jiného, nebo způsobí jinému duševní poruchu, dopustí se ublížení na zdraví.“

Ublížení na zdraví se pokládá za těžké:

- a) pokud může vést ke
  - (I) ztrátě života; nebo
  - (II) trvalému ochromení zdraví nebo trvalému ochromení tělesného orgánu; nebo
  - (III) trvalému poškození jakékoliv části fyzické stavby těla; nebo
  - (IV) trvalou slabomyslnost;
- b) pokud vede k zohavení nebo zmrzačení tváře, krku či ruky poškozené osoby;
- c) je-li způsobeno ranou, která vnikla do některé z tělních dutin, aniž by vedla k některému z následků uvedených v § 218;
- d) pokud vede k duševní poruše trvající nejméně třicet dní; nebo jestliže poškozená osoba je po tuto dobu neschopna vykonávat své povolání;
- e) pokud, je-li spácháno na těhotné ženě, urychlí porod.

Pokud ublížení na zdraví nevede k žádnému z výše uvedených následků, pokládá se za lehké.

Pokud jde o krádež, maltský trestní zákon neobsahuje její skutkovou podstatu. Maltské soudy zpravidla používají definici navrženou italským právníkem Carrarou, podle něhož krádeží je

„la contrattazione dolosa di cosa altrui fatto invito domino con animo di farne lucro“.
(přisvojení si či odebrání věci patřící jinému, učiněné podvodně bez souhlasu vlastníka a s úmyslem získat majetkový prospěch)

Ustanovení § 261 stanoví, že přitěžující okolností v případě krádeže může být násilí, způsob provedení, výše škody, osoba pachatele, místo činu, čas činu a povaha odcizené věci.

(I) Násilí je přitěžující okolností krádeže:

„a) jestliže při ní dojde k usmrcení, újmě na zdraví či omezení osobní svobody člověka, nebo k písemné či ústní výhrůžce zabitím, způsobením újmy na zdraví či poškozením majetku;

b) jestliže je pachatel zjevně ozbrojený, nebo jestliže jsou pachatelé více než dva, přestože jsou neozbrojení;

c) jestliže osoba, která se pohybuje se skutečnou zbraní po volném prostranství, nebo se účastní shromáždění ve smyslu § 63, si na základě písemného či ústního požadavku, vyjádřeného přímo či prostřednictvím jiné osoby, nechá opatřit majetek jiného, a to i když takový požadavek není spojen s jakoukoliv výhrůžkou.“⁴⁰

Ustanovení § 262 odst. 2 stanoví, že:

„Akt násilí se pokládá za přitěžující okolnost krádeže, jestliže je takový akt uskutečněn před, během či bezprostředně po zločinu, s úmyslem usnadnit jeho spáchání, nebo ochránit pachatele před trestem nebo zadržením nebo odporem poškozeného či jiných osob, anebo zabránit navrácení odcizeného majetku, anebo jako odplata za překážky, jež byly či měly být kladeny při provádění krádeže, nebo za navrácení odcizeného majetku, anebo za odhalení pachatele.“

(II) Způsob provedení je přitěžující okolností krádeže:

„a) jestliže je spáchána vnitřním či vnějším vloupáním⁴¹, s použitím falešného klíče⁴², nebo se zdoláním překážky⁴³;

---

⁴⁰ Ustanovení § 262 odst. 1 trestního zákona

⁴¹ Vloupání je v ustanovení § 264 definováno jako „rozbití, rozlomení, zničení, spálení, vytržení, vykroucení či vyrazení zdi, která není kamennou zdí oploučící pole, střechy, západky, zámku, dveří či jiných podobných zařízení, jež mají zabránit vstupu do obydlí či jiných uzavřených prostor, nebo uzavřít a zabezpečit zboží v bednách, zavazadlech, skříních či jiných schránkách, jakož i vlámání se do bedny, zavazadla, skříně či jiné schránky, a to i když k takovému vlámání nedošlo na místě, kde byla spáchána krádež.“ Rozbití, vytržení, vykroucení či vyrazení potrubí veřejné vodovodní sítě nebo plynovodu, nebo vedení rozvodu elektrické energie, nebo měřičů uvedených médií, nebo plomby takových měřičů, učiněné v úmyslu neoprávněně se napojit na toto potrubí či vedení, anebo přítomnost falešných prostředků rovněž představuje „vloupání“.

⁴² Za falešný klíč se pokládá: „Jakákoliv planžeta, šperhák, paklíč, nebo klíč, který je napodobený, padělaný či upravený, jakož i originální klíč opatřený krádeží, podvodem či úskokem, a obecně každý nástroj přizpůsobený k otevírání či odstraňování zámků jakéhokoliv druhu, ať již vnitřních či vnějších.“

⁴³ Výrazem zdolání překážky se rozumí: „Vstup na některé z míst, uvedených v § 264, jinak než běžně k tomu určenými dveřmi, ať již k takovému vstupu dojde po žebříku, po provaze nebo s využitím jiného prostředku, nebo s fyzickou pomocí jiné osoby, nebo lezením s úmyslem někam vyšplhat nebo sestoupit, jakož i vstup jakýmkoliv podzemním otvorem, který není k takovému vstupu určen.“ Zákon dále stanoví, že pro účely ukládání trestu se za zdolání překážky pokládá též, jestliže „pachatel, třebaže vstoupil na uvedené místo způsobem k tomu běžně určeným, toto místo posléze opustil některým z výše popsaných způsobů.“

b) *jestliže pachatel použije líčení, masky či jiného způsobu zakrytí tváře, nebo jiné formy převleku či přestrojení, anebo jestliže za účelem spáchání krádeže použije označení či uniformy státního úředníka či vojenského funkcionáře nebo předstírá smyšlený příkaz, který měl být vydán státním orgánem, a to i když takové prostředky nakonec nepříspěly k usnadnění krádeže či k utajení totožnosti jejího pachatele.*⁴⁴

(III) Výše škody je přitěžující okolností krádeže, jestliže hodnota odcizených věcí převyšuje částku 100 lir.⁴⁵

(IV) Osoba pachatele je přitěžující okolností krádeže:

„a) *jestliže je kdekoli spáchána služebnou osobou⁴⁶ ke škodě jejího pána, nebo ke škodě třetí strany, pokud postavení služebné osoby, ať již skutečné či smyšlené, jí poskytlo příležitost ke spáchání krádeže;*

b) *jestliže je spáchána hostem či členem jeho rodiny v domě, kde je na návštěvě, anebo, za podobných okolností hostitelem či členem jeho rodiny ke škodě hosta či jeho rodiny;*

c) *jestliže je spáchána provozovatelem hotelu, hostinským, řidičem dopravního prostředku, provozovatelem plavidla, nebo jejich zástupci, pomocníky či zaměstnanci, a to v hotelu, hostinci, v dopravním prostředku či na palubě plavidla, kde tento provozovatel hotelu, hostinský, řidič či provozovatel plavidla provozují sami nebo prostřednictvím jiných uvedenou činnost či povolání, nebo poskytují sami nebo prostřednictvím jiných uvedenou službu; a také jestliže je spáchána na kterémkoliv z výše uvedených míst osobou, která je v takovém místě ubytována nebo na takové místo svěřila svůj majetek;*

d) *jestliže je spáchána učněm, spolupracovníkem, spolucestujícím, profesorem, umělcem, vojákem, námořníkem či jiným zaměstnancem, a to v domě, obchodě, dílně, kasárnách, na lodi či jiném místě, kam má pachatel přístup v souvislosti se svou podnikatelskou činností, povoláním či službou.*⁴⁷

(IV) Místo činu je přitěžující okolností krádeže, jestliže je spáchána:

„a) *na veřejném místě určeném pro konání bohoslužeb;*

b) *v jednacím síni soudu a v průběhu soudního jednání;*

c) *na veřejné komunikaci mimo obydlené oblasti;*

---

⁴⁴ Ustanovení § 263 trestního zákona

⁴⁵ tamtéž, § 267

⁴⁶ Výraz „služebná osoba“ zahrnuje každou osobu, pracující za mzdu či jinou odměnu ve službě jinému, ať již tato osoba žije v domácnosti svého pána či nikoliv.

⁴⁷ Ustanovení § 268 trestního zákona

d) *ve státním skladišti či zbrojnici, nebo na jiném místě sloužícím ke skladování zboží či majetku, určeného k uspokojování veřejných potřeb;*

e) *na kotvící lodi či plavidle;*

f) *ve věznici či jiném místě výkonu vazby či trestu;*

g) *v obytném domě či jeho příslušenství.*⁴⁸

(VI) Čas činu je přitěžující okolností krádeži, jestliže je spáchána v nočních hodinách, to jest mezi západem slunce a svítáním.⁴⁹

(VII) Povaha odcizené věci je přitěžující okolností krádeže:

„a) *jestliže je spáchána na věcech vystavených nebezpečí buď proto, že byly opuštěny či odloženy z bezpečnostních důvodů, nebo proto, že byly opuštěny z důvodu bezprostředního osobního nebezpečí vyvolaného ohněm, zřícením budovy, ztroskotáním lodi, záplavou, vpádem nepřítele nebo jinou podobnou závažnou událostí;*

b) *jestliže je spáchána na včelích úlech;*

c) *jestliže je spáchána na jakémkoliv druhu dobytka, hovězím či vepřovém, na pastvinách, na farmě či ve chlévě, pokud jeho hodnota není nižší než jedna lira;*

d) *jestliže je spáchána na lanoví či jiných věcech nezbytně nutných k navigaci či k bezpečnosti lodí či plavidel;*

e) *jestliže je spáchána na síti nebo jiném náčiní spuštěném do moře pro účely rybolovu;*

f) *jestliže je spáchána na ozdobném předmětu či části oděvu, který má na sobě dítě mladší devíti let věku;*

g) *jestliže je spáchána na dopravním prostředku umístěném na veřejném prostranství či na místě veřejnosti přístupném, nebo na jakékoliv součásti či příslušenství takového dopravního prostředku, anebo na věci nacházející se uvnitř něj;*

---

⁴⁸ tamtéž, § 269

⁴⁹ tamtéž, § 270

h) jestliže je spáchána na nukleárním materiálu, jak jej vymezuje ustanovení § 314b odst. 4.⁵⁰

Krádež prostá je definována jako krádež bez přitěžujících okolností vyjmenovaných výše, přičemž je za ni stanoven trest odnětí svobody od jednoho do šesti měsíců.

---

⁵⁰ *tamtéž, § 271*

4. Organizace vyšetřování a trestního řízení

4.1 Obecné otázky

4.1.1 Trestní řízení podle maltského trestního práva procesního

Ustanovení § 3 odst. 1 trestního zákona stanoví, že každý trestný čin vede k trestnímu řízení a k občanskoprávnímu řízení. Druhý odstavec tohoto paragrafu doplňuje, že v trestním řízení rozhodují soudy s působností ve věcech trestních a navrhuje se v něm potrestání pachatele.

Trestní řízení je zásadně řízením podle veřejného práva. Jako takové je svěřeno státu a jménem Republiky Malta je vede výkonná policie, popřípadě nejvyšší státní zástupce (NSZ), podle toho, jak stanoví zákon.⁵¹ Pokud jde o věci v příslušnosti nižších soudů (tj. Smírčích soudů), zahajuje řízení výkonná policie. NSZ není oprávněn zahajovat řízení ve věcech spadajících do příslušnosti Smírčích soudů a může nanejvýš výkonné policii pomáhat.⁵² Ve skutečnosti má *occhio* (název věci) podobu *Policie vs. X*. Policie nemá ve vztahu k trestnímu stíhání diskreční pravomoc. V rámci své služební přísahy slibují skutečně policisté při nástupu do služby, že budou uplatňovat zákon neohroženě a nestranně. Jestliže z jejich šetření vyjde najevo, že byl spáchán trestný čin, a je známa totožnost údajného pachatele či pachatelů, jsou policisté povinni takovou osobu / osoby obvinít.

NSZ pouze vstupuje do řízení jako veřejný žalobce v pozdějším stadiu řízení. Ve skutečnosti působí jako veřejný žalobce pouze v řízení u vyšších trestních soudů. Ustanovení § 430 odst. 1 trestního zákona stanoví, že: „NSZ zastupuje obžalobu před Trestním soudem.“ Podává obžalobu jménem Republiky Malta a postupuje *ex officio* nezávisle na trestním oznámení poškozeného, s výjimkou případů, kdy podle zákona nelze zahájit trestní stíhání bez trestního oznámení poškozeného. *Occhio* má v takovém případě podobu *Republika Malta vs. X*.

---

⁵¹ tamtéž, § 4

⁵² tamtéž, § 410 odst. 3

Je třeba poznamenat, že v některých výjimečných případech má právo zahájit trestní řízení a vést trestní stíhání také soukromá osoba. Musí pro to být splněny dvě zásadní podmínky. Především se musí jednat o trestný čin, spadající do původní příslušnosti Smírčího soudu. Tyto trestné činy jsou vymezeny v ustanovení § 370 odst. 1 trestního zákona, které uvádí:

„Smírčí soud rozhoduje o:

a) všech přečinech podle tohoto zákona;

b) všech zločinech podle tohoto zákona, za které je možno uložit tresty stanovené za přečiny, peněžitý trest (multa), nebo trest odnětí svobody v délce nepřesahující šest měsíců s peněžitým trestem (multa) či trestem zákazu činnosti jako trestem vedlejším či bez takového vedlejšího trestu;

c) všech trestných činech podle jiných právních předpisů, za které je možno uložit tresty uvedené v předchozím odstavci, pokud zákon nestanoví jinak.“

Za druhé, musí se jednat o trestný čin, o kterém lze zahájit trestní řízení pouze na základě trestního oznámení poškozeného.

Ani v případech, kdy je trestní stíhání v rukou soukromé osoby, není výkonná policie zcela mimo hru. Má v řízení stále svou roli, třebaže minimální. Vydává výzvy či předvolání.

Orgán či osoba, jež mají právo zahájit trestní řízení, musejí samozřejmě vědět, že byl spáchán trestný čin. Náš zákon předvídá tři formy, jimiž lze trestný čin oznámit: a) hlášení (*report*); b) podání informace (*information*); a c) trestní oznámení (*complaint*).

Hlášení je zpráva, kterou příslušnému úřadu podává subjekt, který má ze zákona v tomto směru ohlašovací povinnost.

Podání informace je úkon, kterým jednotlivec spontánně oznamuje výkonné policii trestný čin, pro který je možné vést trestní stíhání *ex officio*, ať již se o něm dozvěděl jakkoliv. Soukromé osoby nemají obecnou povinnost oznamovat spáchané trestné činy. Zákon obecně ponechává na jejich úvaze, zda takovou informaci podá či nikoliv. Jsou však případy, kdy nepodání takové informace může zakládat trestný čin. Příkladem je neoznámení skutečnosti, že má být spáchán některý ze zločinů proti bezpečnosti státu⁵³, nebo neoznámení trestných činů proti člověku či majetku⁵⁴. Také další právní předpisy ukládají určité skupině osob povinnost podat informaci o trestném činu či o podezření na trestný čin, o nichž se dozvedí.

⁵³ Ustanovení § 61 trestního zákona: „Kdo, ačkoliv ví, že má být spáchán některý ze zločinů uvedených v předchozích ustanoveních této Hlavy, neoznámí ve lhůtě dvaceti čtyř hodin státu či jeho orgánům skutečnosti, o nichž se dozvěděl, bude za takové opomenutí odsouzen k trestu odnětí svobody od devíti do osmnácti měsíců.“

⁵⁴ Ustanovení § 338 trestního zákona: „Kdo e) aniž by byl osobou uvedenou v ustanovení § 62, je přítomen útoku na život či majetek jiného a nepodá o tom informaci výkonné policii, dopustí se přečinu proti veřejnému pořádku.“

Trestní oznámení je nahlášení osobní škody či újmy na zdraví policii, motivované snahou o dosažení náhrady prostřednictvím nástrojů, které mají k dispozici soudy s působností ve věcech trestních. Oznamovatel má tedy narozdíl od osoby podávající informaci na podání trestního oznámení osobní zájem. U některých trestných činů je trestní oznámení nezbytným předpokladem vedení trestního řízení a policie nemůže zahájit trestní stíhání, dokud není trestní oznámení podáno. V případě trestných činů znásilnění, únosu, zprznění nezletilých, lehkého ublížení na zdraví, ublížení na zdraví z nedbalosti, pomlavy, zpronevěry, poškozování cizí věci, způsobení škody či újmy obecně a založení požáru či způsobení škody z nedbalosti, je trestní oznámení podmínkou *sine qua non*, nezbytnou pro zahájení řízení.

4.1.2 Předsoudní a soudní stadia maltského trestního řízení

Pro analýzu předsoudního a soudního stadia řízení je nutné nejprve popsat fungování Smírčích soudů. Smírčí soudy mají dvě důležité role či oblasti působnosti. Fungují jako soudy s působností ve věcech trestních (*Court of Criminal Judicature*) a jako soudy trestního vyšetřování (*Court of Criminal Inquiry*). První z nich rozhodují o vině či o jiných otázkách týkajících se obviněného, zatímco druhé pouze shromažďují důkazy.

a) Smírčí soud jako soud s působností ve věcech trestních

Smírčí soud má jako soud s působností ve věcech trestních kompetence dvojího druhu: kompetence původní a kompetence rozšířené. Charakteristiky původních kompetencí jsou vymezeny v již výše zmíněném ustanovení § 370 odst. 1. Podle tohoto ustanovení je Smírčí soud příslušný rozhodovat ve věcech:

- a) všech přečinů, uvedených v trestním zákoně;
- b) všech zločinů, uvedených v trestním zákoně, na něž je stanoven trest odnětí svobody nepřesahující šest měsíců;
- c) všech trestných činů, uvedených v jiných právních předpisech než v trestním zákoně, na něž je stanoven trest odnětí svobody nepřesahující šest měsíců;
- d) všech trestných činů, uvedených v jiných právních předpisech než v trestním zákoně, pokud zákon stanoví, že ve věcech těchto trestných činů rozhoduje Smírčí soud jako soud s působností ve věcech trestních.

V rámci rozšířených kompetencí je Smírčí soud oprávněn rozhodovat ve věcech trestných činů, na které je stanoven trest odnětí svobody delší než šest měsíců, ale nepřesahující deset let. Je třeba rozlišovat mezi trestnými činy, na které je stanoven trest odnětí svobody delší než šest měsíců, ale nepřesahující čtyři roky, a trestnými činy, na které je stanoven trest odnětí svobody delší než čtyři roky, ale nepřesahující deset let. Uvedený rozdíl je důležitý z toho prostého důvodu, že v řízení o obou druhích trestných činů se uplatní odlišný postup.

Pokud se jedná o trestný čin, na který je stanoven trest odnětí svobody delší než čtyři roky, ale nepřesahující deset let, musí nejprve proběhnout trestní vyšetřování. Vyšetřování nelze v tomto případě vynechat. Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování provede výslech všech svědků *viva voce* ve veřejném zasedání. Po shromáždění důkazů je spis daného případu postoupen úřadu nejvyššího státního zástupce. Jestliže NSZ dojde k závěru, že byly shromážděny všechny nezbytné důkazy, může vrátit spis Smírčímu soudu jako soudu trestního vyšetřování a navrhnout mu, aby vzal v úvahu uvedená obvinění a rozhodl ve věci. K tomu účelu se Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování musí změnit na soud s působností ve věcech trestních, aby mohl ve věci rozhodnout. Aby však k této změně mohlo dojít, nesmí mít obviněný námitky proti tomu, aby ve věci rozhodoval Smírčí soud jako soud s působností ve věcech trestních. Pokud s tím obviněný nesouhlasí, spis se vrací úřadu NSZ a ten přistoupí k vypracování obžaloby. Ve věci následně rozhoduje Trestní soud.⁵⁵

Postup řízení v případech trestných činů, na které je stanoven trest odnětí svobody delší než šest měsíců, ale nepřesahující čtyři roky, se mírně liší. Řízení začíná místopřísežným prohlášením veřejného žalobce. Následuje výslech obviněného. Obviněnému je pokládána řada standardních otázek, přičemž poslední otázka zní zda a co si přeje uvést k obvinění, vznesenému proti němu. Je rovněž dotázán, zda má námitky proti tomu, aby v jeho věci proběhlo zkrácené řízení před soudem. Pokud obviněný nemá námitek proti tomu, aby ve věci proběhlo zkrácené řízení, soud se dotáže žalobce, zda NSZ souhlasí s tím, aby soudní jednání proběhlo ve zkrácené podobě. Jestliže NSZ souhlasí s tím, aby soudní jednání proběhlo ve zkrácené podobě, poznamená to soud do protokolu o řízení a tím se stává příslušným k rozhodnutí ve věci a v souladu s tím postupuje. Tudíž narozdíl od druhé varianty rozšířené příslušnosti dává obviněný souhlas a potvrzuje, že nemá námitky, na samém počátku řízení a trestní vyšetřování neproběhne.

b) Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování a řízení u Trestního soudu

V případě trestných činů, na něž je stanoven trest odnětí svobody přesahující deset let, nemůže ve věci rozhodnout Smírčí soud jako soud s působností ve věcech trestních. Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování musí provést nezbytné vyšetřování. Jak název naznačuje, nejedná se o soud, který by rozhodoval o vině obviněného nebo činil jiná rozhodnutí ve věci. Je to prostě soud, který má vyšetřovací funkci: shromažďuje důkazy, jež mají sloužit jako podklad pro řízení před Trestním soudem. Vyšetřování začíná místopřísežným potvrzením policejní zprávy. Následně probíhá výslech obviněného. Soud poté posoudí důkazy podporující zprávu. Svědci jsou vyslýcháni *viva voce* za přítomnosti obviněného, který má možnost vést vůči nim křížový výslech.

---

⁵⁵ Ustanovení § 370 odst. 3 trestního zákona

V průběhu vyšetřování má Smírčí soud rozsáhlá oprávnění, jež charakterizují spíše inkviziční než akuzační systém. Podle ustanovení § 397 odst. 1 trestního zákona skutečně:

„Soud může předvolat každého svědka a provést každý důkaz, u nichž to pokládá za nezbytné, a může též předvolat každého jiného pachatele či účastníka trestného činu, o němž se soud dozví, nebo vůči nim vydat příkaz k zatčení. Soud může rovněž nařídit ohledání, prohlídku, vyšetřovací pokus či jakýkoliv jiný úkon, který je nezbytný k úplnému vyšetření věci.“

Trestní vyšetřování je třeba skončit ve lhůtě jednoho měsíce. Tato lhůta však může být v odůvodněných případech prodloužena prezidentem Malty vždy opět o jeden měsíc, ovšem za podmínky, že celková doba vyšetřování nepřesáhne tři měsíce.

Po shromáždění důkazů rozhodne soud, zda je dostatečně odůvodněno podání obžaloby na obviněného. Toto rozhodnutí, či spíše prohlášení, představuje konec předsoudního stadia. Pokud je v něm uvedeno, že existují dostatečné důvody k podání obžaloby na obviněného, je spis postoupen úřadu nejvyššího státního zástupce k vypracování obžaloby (*bill of indictment*), což je formální obvinění osoby pro účely řízení před Trestním soudem.⁵⁶ Je vhodné poznamenat, že rozhodnutí o tom, že jsou dány dostatečné důvody k podání obžaloby na obviněného, nepředstavuje vyjádření k meritu věci. K podání obžaloby na obviněného je ve skutečnosti zapotřebí pouze základní (*prima facie*) míra jistoty vyplývající z důkazního materiálu. Slovy maltského Odvolacího soudu ve věcech trestních *„rozhodnutí prima facie nepředpokládá jiné šetření než zběžné formální zvážení spisu o případu.“*⁵⁷

Následně obžalovaný podstoupí hlavní líčení před porotou u Trestního soudu, nezvolí-li možnost provést hlavní líčení bez poroty. Tuto možnost lze využít u hlavního líčení ve všech věcech, které spadají do příslušnosti Trestního soudu, pokud však trestem, požadovaným v obžalobě, není trest odnětí svobody na doživotí. V takovém případě nemůže obžalovaný uvedený postup zvolit.⁵⁸

Není-li podání obžaloby na obviněného dostatečně odůvodněno, Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování zastaví trestní stíhání obviněného. Toto zastavení trestního stíhání však nemá stejnou povahu jako zproštění obžaloby, takže se neuplatní princip *ne bis in idem*. Rovněž to znamená, že lze znovu zahájit řízení, vyjdou-li najevo nové důkazy. Výrazem nové důkazy či čerstvé důkazy se rozumí důkazy, jež v době zastavení trestního stíhání obviněného neexistovaly či nebyly známy orgánům vedoucím trestní stíhání.

Řízení před Smírčím soudem jako soudem s působností ve věcech trestních a před Trestním soudem má spíše akuzační charakter. Je tomu tak především proto, že právo zahájit řízení náleží občanům jako celku. Toto právo je vykonáváno prostřednictvím výkonné policie nebo NSZ. Pouze ve zvláštních případech náleží právo vést trestní stíhání jednotlivým

⁵⁶ Obsahem obžaloby je vyličení skutečností zakládajících trestný čin, s uvedením podrobností týkajících se času a místa, kdy a kde k uvedeným skutečnostem došlo, a osoby, vůči níž byl trestný čin spáchán, jakož i okolností, které mohou podle zákona a názoru NSZ vést ke zvýšení či snížení trestu za daný trestný čin.

⁵⁷ Extradíční řízení ve věci Colin John Trandell – 27. února 1971

⁵⁸ Ustanovení § 436 odst. 6 trestního zákona

občanům. Soudce ani smírčí soudce nemohou zahájit řízení z vlastní iniciativy. Za druhé, předkládání a provádění důkazů spočívá v rukou stran, tedy obžaloby a osoby obviněné či obžalované. Soudce poté posoudí předložené důkazy a vyhlásí rozsudek, a to v závislosti na tom, zda se své tvrzení podařilo prokázat obžalobě či obhajobě.

Soudce či smírčí soudce může rozhodovat pouze o obvinění tvrzeném obžalobou, ledaže by došel k názoru, že spáchaný skutek je trestným činem, který je zahrnutý v trestném činu, pro který je obviněný stíhán. Jestliže je kupříkladu osoba obviněna z trestného činu těžkého ublížení na zdraví, ovšem soudce či smírčí soudce dojde k závěru, že je vinna pouze lehkým ublížením na zdraví, může ji za trestný čin lehkého ublížení na zdraví odsoudit, protože je tento trestný čin zahrnut v trestném činu těžkého ublížení na zdraví. Ovšem jestliže je osoba obviněna z vraždy a z provedených důkazů vyjde najevo, že se dopustila pouze krádeže, soudce či smírčí soudce ji nemohou odsoudit za trestný čin krádeže, protože tento trestný čin není zahrnut v obvinění z trestného činu vraždy.

Po celou dobu řízení je patrný rozdíl mezi stranami a soudem. Tyto subjekty jsou zcela odlišné a to zajišťuje nezávislost a nestrannost osoby, která má ve věci rozhodovat. Soudce je neutrální až do vyhlášení rozsudku. Veškerá komunikace mezi stranami a soudem musí probíhat při veřejném jednání. To jasně stanoví ustanovení § 8 odst. 1 **občanského organizačního a soudního řádu (COCP)**,⁵⁹ které se použije i pro trestní řízení:

„Nestanoví-li tento zákon výslovně jinak, soudci nemohou jinak než při veřejném jednání vést přímo ani nepřímo komunikaci s procesní stranou vystupující u kteréhokoliv soudu, nebo s advokátem, právním zástupcem či jinou osobou zastupující tuto procesní stranu, pokud jde o řízení, které v dané době probíhá nebo má být zahájeno. Nemohou též bez předchozího souhlasu prezidenta Maltý, získaného na základě žádosti podané k tomuto účelu, působit jako právní zástupci či jakkoliv poskytovat právní pomoc či rady ve vztahu k řízení, o němž vědí, že již bylo zahájeno, nebo o němž předpokládají, že zahájeno bude.“

Ačkoliv toto ustanovení hovoří výslovně o soudcích, podle ustanovení § 15 COCP se použije též na smírčí soudce.

Jakmile příslušný soud vyhlásí rozsudek, je nezbytné, aby byl vykonán, respektován a vynucován, tak aby nedošlo k zásahu do výkonu spravedlnosti. Pouze za výjimečných okolností je vyhlášena amnestie či udělena milost.

---

⁵⁹ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 12

4.1.3 Role vyšetřujícího smírčího soudce

V maltském trestním právu procesním máme institut, označovaný zákonem jako vyšetřování *in genere*. Jedná se o formu vyšetřování, vedeného smírčím soudcem v jeho samostatné působnosti a jeho hlavním cílem je zajistit pod kontrolou smírčího soudce důkazy, nalezené na místě činu.

Před konkrétním rozbořem role vyšetřujícího smírčího soudce je vhodné uvést podmínky, jež musejí být splněny, aby mohlo být vedeno vyšetřování *in genere*.

Především je důležité poznamenat, že smírčí soudce není oprávněn zahájit vyšetřování z vlastní iniciativy. K vyvolání vyšetřování je nutné hlášení, podání informace nebo trestní oznámení. Za druhé, na trestný čin, jenž byl spáchán nebo měl být spáchán, musí být stanoven trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby přesahující tři roky. Za třetí, musí stále existovat předmět útoku. Důvodem je skutečnost, že, jak již bylo uvedeno, cílem vyšetřování *in genere* je zajištění důkazů. To vše vyplývá z ustanovení § 546 odst. 2 trestního zákona:

„Není-li v následujících odstavcích stanoveno jinak, po přijetí hlášení, informace či trestního oznámení o trestném činu, na který je stanoven trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby přesahující tři roky, a pokud předmět útoku stále existuje, provede se jeho popis s uvedením všech podrobností a označí se prostředek spáchání trestného činu, jakož i způsob, jakým tento prostředek mohl vyvolat příslušný účinek.“

Neprovedení vyšetřování v případě, kdy patrně provedeno být mělo, není nicméně na újmu zahájení trestního řízení v pozdější fázi. Nemá vliv ani na přípustnost důkazů předložených v průběhu řízení:

„Za předpokladu, kdy vyjde najevo, že skutek ohledně něhož neproběhlo vyšetřování podle ustanovení tohoto paragrafu je trestným činem, na který je stanoven trest uvedený v ustanovení tohoto paragrafu, není neprovedení vyšetřování podle ustanovení tohoto paragrafu samo o sobě nikterak na újmu zahájení trestního řízení pro tento trestný čin či pokračování v něm, ani přípustnosti důkazu takového trestného činu v tomto řízení.“

Není však pochyb o tom, že hodnota takového důkazu bude určitým způsobem snížena.

Smírčí soudce provádí ohledání místa, na kterém měl být trestný čin spáchán. Kromě toho provádí výslechy svědků pod přísahou a zaznamenává jejich výpovědi. To mu pomáhá zjistit významné skutečnosti. Výpovědi získané v průběhu vyšetřování mají stejnou hodnotu jako výpovědi podané před Smírčím soudem jako soudem trestního vyšetřování. Protože výpovědi podané před Smírčím soudem jako soudem trestního vyšetřování lze použít v řízení před soudem konajícím hlavní líčení, jsou též výpovědi získané v průběhu vyšetřování použitelné jako důkazy v řízení před soudem konajícím hlavní líčení.

Je-li to nezbytné, jsou při provádění vyšetřování na pomoc smírčímu soudci přibráni též znalci. Zákon kupříkladu stanoví, že „*in genere*“ musí být zkoumáno osobami z příslušného oboru. Je vhodné poznamenat, že v některých specifických případech, kdy to smírčí soudce pokládá za účelné, může dokonce pověřit znalce získáváním dokumentů, výslechem svědků pod přísahou a písemným záznamem jejich výpovědí. Toto oprávnění musí být výslovné a nelze je v žádném případě presumovat. Žádný znalec však nemůže být přibrán pouze za účelem výslechu svědků pod přísahou a záznamu jejich výpovědí.

Smírčí soudce též sepisuje vyšetřovací protokol (*procès verbal*). Protokol je dokument o průběhu vyšetřování *in genere*. Zpravidla je jeho obsahem hlášení, podání informace či trestní oznámení, jež byly podnětem k vyšetřování, ustanovení znalců, zpráva znalců a závěr smírčího soudce. Protokol je sám o sobě důkazem. Má stejnou důkazní hodnotu jako jakýkoliv jiný důkaz a lze jej vyvrátit tak jako jakýkoliv jiný důkaz.

4.1.4 Systematika ustanovení o maltském trestním řízení

O části trestního zákona, zabývající se trestním řízením, nelze prohlásit, že je rozdělena na obecnou a zvláštní část. Zákodárce namísto toho zvolil dělení na tři části, které je z věcného hlediska opodstatněnější. První část Knihy druhé trestního zákona je věnována orgánům, jimž je svěřen výkon spravedlnosti. Druhá část se zabývá otázkami týkajícími se určitých procesních postupů a určitých řízení, zatímco část třetí obsahuje ustanovení, jež se použijí na veškerá trestní řízení. Následuje obsah Knihy druhé maltského trestního zákona:

KNIHA DRUHÁ

TRESTNÍ ŘÁD

ČÁST I

O ORGÁNECH, JIMŽ JE SVĚŘEN VÝKON TRESTNÍ JUSTICE

Hlava I	O oprávněních a povinnostech výkonné policie v rámci trestního stíhání	346-366
Hlava II	O Smírčím soudu	367-429
Oddíl I	O Smírčím soudu jako soudu s působností ve věcech trestních	370-388
Oddíl II	O Smírčím soudu jako soudu trestního vyšetřování Obecná ustanovení o smírčím soudu bez ohledu na to, zda vystupuje jako soud s působností ve věcech trestních nebo jako soud trestního vyšetřování	389-409 410-412
Oddíl III	O odvolání proti rozsudku Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních	413-429
Hlava III	O nejvyšším státním zástupci	430-435
Hlava IV	O Trestním soudu	436-496
Hlava V	O Odvolacím soudu ve věcech trestních Ustanovení o soudech s působností ve věcech trestních	497-515 516-534

ČÁST II
O OTÁZKÁCH, TÝKAJÍCÍCH SE URČITÝCH PROCESNÍCH POSTUPŮ A
URČITÝCH ŘÍZENÍ

Hlava I	O hlášení, podání informace a trestních oznámeních	535-545
Hlava II	O vyšetřováních „ <i>In genere</i> “, šetřeních a stopách („ <i>Reperti</i> “)	546-569
Hlava III	O obhájci obviněného	570-573
Hlava IV	O nahrazení vazby zárukou	574-587
Hlava V	O obžalobě	588-602
Hlava VI	O porotcích	603-619
Hlava VII	Tvrzení nepřičetnosti a jiné vedlejší otázky v řízení před Trestním soudem	620-628

ČÁST III
O USTANOVENÍCH, JEŽ SE POUŽIJÍ NA VEŠKERÁ TRESTNÍ ŘÍZENÍ

Hlava I	O svědcích a znalcích	629-637
Oddíl I	O svědcích	629-649
Oddíl II	O znalcích	650-657
Hlava II	O přiznáních	658-661
Hlava III	O rozhodnutích a jejich výkonu	662-666
Hlava IV	O majetku ve vlastnictví obviněného či obžalovaného nebo jiných osob a souvisejícím s trestním řízením	667-685
Hlava V	O účtě vůči soudu	686
Hlava VI	O promlčení	687-694
Hlava VII	O poplatcích	695
Hlava VIII	Obecná ustanovení	696

SAZEBNÍKY

- Sazebník A Poplatky náležející výkonné policii v případech zahájených na základě trestního oznámení poškozeného.
- Sazebník B Poplatky splatné v podatelně (*Registry*) v případech zahájených na základě trestního oznámení poškozeného.
- Sazebník C Poplatky náležející právním zástupcům v řízení před Smírčím soudem s působností ve věcech trestních.

4.2 Zvláštní otázky

4.2.1 Zadržení a omezení osobní svobody před zahájením soudního řízení

Velmi dobrou definici zadržení vypracoval Lawrence Pullicino, bývalý policejní ředitel, ve své disertační práci nazvané *Práva osoby podezřelé ze spáchání trestného činu*. Tvrdí, že „prosté donucení, v jehož důsledku nemůže zadržovaná osoba dělat to, co chce, již lze pokládat za zadržení.“ Jiná definice zadržení pochází od Maria De Marca, z jeho disertační práce nazvané *Přezkum policejních oprávnění a prostředky ochrany proti jejich zneužití*. Zadržení v ní definuje jako:

„naprosté zbavení svobody jiného, ať již formou jeho zajištění nebo donucení k odebrání se na určené místo, nebo jeho umístěním na určité místo, anebo jeho zadržováním na určitém veřejném prostranství.“

Podle maltského práva může zadržení provést policie na základě příkazu k zatčení nebo bez něj. V některých zvláštních případech jsou oprávněny provést zadržení dokonce i soukromé osoby.

Jestliže jsou dány zákonné důvody pro zadržení určité osoby, může policie navrhnout smírčímu soudci vydání příkazu k zatčení.⁶⁰ Policie však též může provést zadržení bez příkazu k zatčení. Ustanovení § 355x trestního zákona uvádí, že:

„Policista může bez příkazu k zatčení zadržet každého, kdo páchá nebo právě spáchal zločin, za který lze uložit trest odnětí svobody, nebo koho odůvodněně podezírá, že se chystá spáchat nebo právě spáchal takový zločin.“

Osoba se pokládá za přistiženou při páchání trestného činu, jestliže je dopadena buď přímo při páchání trestného činu, nebo tehdy, když je pronásledována poškozeným či veřejností.⁶¹

Ze znění tohoto ustanovení je zřejmé, že se vyžaduje odůvodněné podezření. Podezření lze pokládat za odůvodněné, jestliže buď průběh událostí nebo chování dotčené osoby činí pravděpodobnou domněnku, že může být zapojena do spáchání trestného činu. Nejedná se ani o subjektivní jistotu, ani o důkaz prima facie. Skutečnost, že po zadržení není zahájeno trestní řízení, nikterak neznamená, že by podezření nebylo v daném okamžiku odůvodněné. Zahájení trestního řízení s odůvodněností podezření nijak nesouvisí.

---

⁶⁰ Ustanovení § 355v trestního zákona

⁶¹ tamtéž, § 355x odst. 4

Policista může rovněž provést zadržení osoby, která mu úmyslně či přes řádnou výzvu brání či jej ruší při výkonu jeho povinností, nebo neuposlechne jeho příkazů vydaných v souladu se zákonem.⁶²

Pokud jde o přečiny či zločiny, za které nelze uložit trest odnětí svobody, policie může provést zadržení osoby bez příkazu k zatčení, jestliže:

- a) je osoba přistižena při páčání trestného činu; nebo
- b) je zadržení nezbytné k zabránění spáčení trestného činu, o němž může policie zahájit trestní řízení i bez trestního oznámení poškozého.

V každém případě musí být splněna současně též alespoň jedna z obecných podmínek zadržení. Obecné podmínky zadržení jsou vyjmenovány v ustanovení § 355z:

- a) že totožnost osoby je neznámá nebo ji policista nemůže okamžitě zjistit; nebo
- b) že existují pochybnosti, že jsou skutečnosti uváděné osobou pravdivé; nebo
- c) že osoba neuvedla odpovídající adresu pro doručování, nebo existují pochybnosti, zda je jí uvedená adresa odpovídající pro účely doručování, nebo že alespoň někdo jiný může v souladu se zákonem na uvedené adrese za ní přijímat zásilky; nebo
- d) že je zadržení nezbytné, aby bylo osobě zabráněno:

(I) způsobit újmu na zdraví sobě nebo jinému; nebo

(II) utrpět újmu na zdraví; nebo

(III) způsobit škodu či poškozění majetku; nebo

(IV) spáchat trestný čin proti veřejné morálce; nebo

(V) bránit protiprávně provozu na veřejné komunikaci; nebo

- e) že má policista dostatečné důvody se domnívat, že je zadržení nezbytné k ochraně dítěte či jiné zranitelné osoby.

Jak již bylo uvedeno, provést zadržení podezřelého může i soukromá osoba. Toto oprávnění má pouze za podmínek uvedených v ustanovení § 355w odst. 1:

„Kdokoliv, ač sám není policistou, může bez příkazu k zatčení zadržet každého, kdo páchá nebo právě spáchal zločin proti pořádku a úctě ve věcech rodiny a proti dobrým mravům, zločin vraždy či ublížení na zdraví, nebo zločin krádeže či úmyslného porušení domovní svobody či poškozování cizí věci.“

Maltský zákonodárce rovněž jasně stanovil, že soukromá osoba může toto oprávnění vykonávat jen po dobu nezbytně nutnou pro převzetí zadržené osoby policií.

Při zadržení musí být osoba vyrozuměna o tom, že je zadržena, a to i když je zadržení zjevné. Osoba též musí být v jazyce, kterému rozumí, vyrozuměna o důvodech zadržení či omezení osobní svobody. Porušení těchto dvou důležitých požadavků způsobuje, že je zadržení nezákonné. Pokud zadržení provádí soukromá osoba, lze splnění povinnosti informovat o důvodech zadržení odložit na dobu, kdy věc převezme policie.⁶³

---

⁶² tamtéž, § 355x odst. 2

⁶³ tamtéž, § 355ac

Při výkonu zadržení nesmí policie použít nadměrné tvrdosti, pout nebo jiných donucovacích prostředků, jestliže to není nezbytně nutné k zajištění bezpečnosti, nebo vynuceno vzpurným chováním zadržené osoby.⁶⁴

Poté, co je osoba zadržena, je předvedena před soud ke schválení zadržení. Soud rozhoduje smířčím soudcem. Jestliže k tomu nedojde, zadržaná osoba musí být propuštěna po uplynutí lhůty 48 hodin.⁶⁵ Tato lhůta 48 hodin počíná běžet, jakmile je osoba zbavena svobody pohybu. V osmdesátých letech bývalo toto pravidlo obcházeno tak, že byla daná osoba po uplynutí lhůty 48 hodin propuštěna a následně znovu zadržena, jakmile opustila místo zadržení. Tuto praxi maltské soudy jednoznačně odmítaly. V rozhodnutí ve věci **Policie vs. John Borg** soud jasně uvedl, že řádné propuštění musí být skutečné a zjevné. Jinak je nelze pokládat za řádné propuštění.

Novela z roku 2002 též zakotvila významný prostředek, který může zadržaná osoba využít v případě, jestliže se domnívá, že je její svoboda omezována nezákonně. Původně se mělo za to, že tento prostředek, často nazývaný prostředkem *habeas corpus*, vyplývá z ustanovení § 137 trestního zákona, které stanoví, že:

„Smířčí soudce, který ve věci spadající do jeho příslušnosti neprojedná či odmítne projednat zákonnou stížnost týkající se nezákonného omezení osobní svobody, a policista výkonné policie, který neprokáže, že takovou stížnost, jež mu byla podána, postoupil svému nadřízenému orgánu ve lhůtě 24 hodin, budou odsouzeni k trestu odnětí svobody na jeden měsíc až šest měsíců.“

Tato úprava však zdaleka nebyla dostatečná. Ustanovení § 137 prostě jen upravuje trestný čin a nikoliv způsob, jak lze postupovat v případě údajného nezákonného omezení osobní svobody. Tyto problémy byly překonány zařazením ustanovení § 409a, které specificky upravuje postup, jež má být v takovém případě zvolen:

„Osoba, která tvrdí, že její osobní svoboda je nezákonně omezena policií či jiným státním orgánem, a to nikoliv v souvislosti s trestným činem, za který by byla obviněna či obžalována před soudem, může kdykoliv navrhnout propuštění ze zadržení Smířčímu soudu, který má v této věci stejná oprávnění jako když působí jako soud trestního vyšetřování. K rozhodnutí o návrhu se neprodleně nařídí jednání a návrh spolu s termínem jednání se ještě v den podání návrhu doručí navrhovateli a řediteli policejního útvaru či státnímu orgánu, který má nezákonně omezovat osobní svobodu navrhovatele. Policejní ředitel či státní orgán se k návrhu mohou písemně vyjádřit nejpozději do dne, na který je nařízeno jednání.“⁶⁶

---

⁶⁴ tamtéž, § 355ab

⁶⁵ tamtéž, § 355aj odst. 3; viz též článek 34 odst. 3 Ústavy Republiky Malta.

⁶⁶ tamtéž, § 409a odst. 1

4.2.2 Propuštění z vazby na záruku

Jakmile soud zadržení schválí, může být osoba držena ve vazbě na neurčitou dobu, až dokud trestní řízení proti ní neskončí. Maltské právo nestanoví lhůty či parametry, v nichž musí být řízení skončeno. Podle ustanovení § 574 odst. 1 však obviněný či obžalovaný ve vazbě může žádat o dočasné propuštění z vazby. Předpoklady propuštění jsou poskytnutí dostatečné záruky, jež zajišťuje přítomnost obviněného či obžalovaného v průběhu řízení, a plnění podmínek, které soud uloží, pokládá-li to za vhodné.

Soud zpravidla rozhodne o propuštění z vazby na žádost obviněného či obžalovaného tehdy, jestliže je přesvědčen, že propuštění nikterak neohrozí výkon spravedlnosti. Zamítnutí žádosti o dočasné propuštění z vazby musí být založeno na čistě preventivních důvodech. Nesmí být použito jako sankční opatření.

O propuštění z vazby na záruku může též rozhodnout prezident Malty, a to v určitých zvláštních případech. Tak jako soud může i prezident Malty uložit při dočasném propuštění z vazby obviněnému či obžalovanému určité konkrétní podmínky, které pokládá za vhodné.⁶⁷

Názorný výklad konceptu propuštění z vazby na záruku a jeho aspektů poskytl Trestní soud v rozhodnutí o žádosti H. Velly ze dne 29. listopadu 1898. Trestní soud uvedl, že pokud neexistují dobré a dostatečné důvody proč tuto možnost obžalovanému odepřít, pak by měla převážit úcta ke svobodě jednotlivce a oprávnění, které zákon poskytuje soudu, se v takových případech stává povinností a vytváří právo svědčící obžalovanému. Jestliže však soud po zvážení všech okolností dojde k závěru, že propuštění z vazby nepředstavuje dostatečné záruky pro zájmy společnosti, pak soud musí využít svého diskrečního oprávnění ve smyslu zamítnutí žádosti o propuštění.⁶⁸

Soud zásadně nemůže rozhodnout o propuštění z vazby na záruku *ex officio*. Je k tomu třeba žádosti obviněného či obžalovaného. To však neplatí v případech, kdy může o propuštění z vazby na záruku rozhodnout prezident.⁶⁹ Prezident může jednat *ex officio* jestliže to vyžadují okolnosti, aniž by bylo potřeba takové žádosti.

Omezení osobní svobody v předsoudním stadiu řízení se bere v úvahu též při stanovování přesné doby, kterou má ve výkonu trestu odnětí svobody strávit osoba odsouzená příslušným soudem. Tuto otázku řeší ustanovení § 22 trestního zákona, v rámci části konkrétně věnované trestům. Omezení osobní svobody v předsoudním stadiu řízení se nezapočítává do trestu odnětí svobody na doživotí nebo v případech, kdy se nezaplacený peněžitý trest či pokuta (*multa* či *ammenda*) přemění na trest odnětí svobody či detenci. Dále pokud byl vůči odsouzenému dříve vydán příkaz k probaci (*probation order*), bylo podmíněně upuštěno od jeho potrestání nebo mu byl uložen podmíněný trest odnětí svobody, a to ve vztahu k takovému trestnému činu či trestným činům, pak se doba výkonu trestu či omezení osobní svobody, spadající do období před tím, než byl příkaz vydán, od potrestání podmíněně upuštěno či podmíněný trest uložen, rovněž nebere v úvahu. Je též nutné poznamenat, že

⁶⁷ tamtéž, § 574 odst. 2

⁶⁸ Sbírka soudních rozhodnutí, ročník XVI P IV, str. 19

⁶⁹ Ustanovení § 582 odst. 1 trestního zákona

takovým omezením osobní svobody v předsoudním stadiu řízení nesmí být doba strávená ve vězení při výkonu trestu.

Jakmile je doba omezení osobní svobody v předsoudním stadiu řízení započítána do trestu odnětí svobody či detence uložených v rámci určitého odsouzení, nelze ji již započítat do trestu odnětí svobody či detence uložených v rámci jiného odsouzení.

4.2.3 Odvolání proti rozsudkům soudů prvního stupně

Jak již bylo uvedeno výše, maltské právo rozeznává dva soudy prvního stupně: Smírčí soud jako soud s působností ve věcech trestních a Trestní soud. První z nich je příslušný vést řízení a rozhodovat ve věcech, kde obviněnému hrozí trest odnětí svobody nepřesahující deset let, a druhý z nich rozhoduje ve všech ostatních případech. V řízení o odvolání proti rozsudkům těchto dvou soudů prvního stupně se použijí odlišná pravidla.

4.2.3.1 Odvolání proti rozsudkům Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních

V tomto případě může odvolání podat buď odsouzená strana, nebo nejvyšší státní zástupce, anebo osoba, která podala trestní oznámení.

a) Odvolání odsouzené strany

Podle ustanovení § 413 odst. 1 písm. a) má odsouzená strana obecné právo podat odvolání. Uvádí se, že výraz „odsouzená strana“ nemá být vykládán jen jako osoba, která byla uznána vinnou trestným činem, ale též jako každá obviněná osoba, která se cítí dotčena rozhodnutím nižšího soudu. Takže kupříkladu obviněný, který je pokládán za nepřičetného a podle rozhodnutí Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních má být umístěn v léčebně pro duševně nemocné, je dotčenou osobou. Z toho důvodu má právo podat odvolání podle tohoto ustanovení.⁷⁰ Je třeba zdůraznit, že právo podat odvolání existuje pouze v případech, kdy došlo k odsouzení. Ve věci **Policie vs. Face Spiteri**, rozhodnuté dne 26. července 1965, zamítl Smírčí soud námitku promlčení vznesenou obviněným. Obviněný se proti tomuto soudnímu výroku odvolal. Odvolání však bylo odmítnuto z toho prostého důvodu, že ustanovení § 413 odst. 1 písm. a) poskytuje právo podat odvolání pouze straně

---

⁷⁰ *Policie vs. Joseph P. Cassar*, rozhodnutí ze dne 10. května 1939

odsouzené. V době, kdy byla námitka promlčení zamítnuta, zatím k žádnému odsouzení nedošlo. Právo podat odvolání proto nemohlo být využito.

b) Odvolání nejvyššího státního zástupce

Ve věcech týkajících se trestných činů, které nespádají do původní příslušnosti Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních, má nejvyšší státní zástupce obecné právo podat odvolání.⁷¹ Pokud jde věci týkající se trestných činů spadajících do původní příslušnosti Smírčího soudu, je odvolací právo NSZ omezeno pouze na právní otázky. Právní otázky, na nichž může být odvolání založeno, jsou vyjmenovány v ustanovení § 413 odst. 1 písm. b) trestního zákona:

„Proti rozsudku Smírčího soudu může podat odvolání:

b) ve věcech týkajících se zkráceného řízení o trestných činech v příslušnosti Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních podle § 370 odst. 1, nejvyšší státní zástupce a v případech uvedených v § 373 též osoba, která podala trestní oznámení, jestliže:

- (I) nižší soud rozhodl, že není příslušný se trestným činem zabývat;*
- (II) na čin, za který byl obžalovaný odsouzen, je stanoven trest přesahující příslušnost tohoto soudu jako soudu s působností ve věcech trestních;*
- (III) trest, uložený nižším soudem, se svým druhem či výměrou liší od trestů, které na trestný čin, za který byl pachatel odsouzen, stanoví zákon;*
- (IV) je obžalovaný zproštěn obžaloby z důvodu:
  - I) že skutek nenaplňuje znaky trestného činu;*
  - II) zániku trestnosti činu;*
  - III) předchozího pravomocného odsouzení či zproštění obžaloby;**
- (V) obžalovaný ve věci, kde dostal možnost prokázat pravdivost skutečnosti přisuzované osobě, která podala trestní oznámení, podle ustanovení § 253, je prohlášen za osobu, jejíž potrestání je nepřijatelné;*
- (VI) policii, nebo případně osobě, která podala trestní oznámení, nebylo v řízení před soudem umožněno předložit nezbytný důkaz podporující obžalobu, který byl podle zákona přípustný;*
- (VII) obžalovaný byl zproštěn kterékoliv z povinností, uvedených v § 321 policejního zákoníku (Code of Police Laws) nebo v § 377 tohoto zákona, nebo povinnosti dodržovat uložený zákaz, nebo povinnosti dodržovat či plnit kterýkoliv ze zákazů či příkazů uložených či vydaných policií či jiným státním orgánem podle policejního zákoníku či jiného právního předpisu.“*

---

⁷¹ Ustanovení § 413 odst. 1 písm. c) trestního zákona

Je třeba poznamenat, že toto omezení odvolacího práva NSZ se nepoužije pouze v řízeních o trestných činech, uvedených v trestním zákoně, ale též dalších trestných činů, upravených v jiných právních předpisech a náležejících do původní příslušnosti Smírčího soudu. Existují však zvláštní právní předpisy, které poskytují NSZ neomezené právo podat odvolání v řízeních o určitých trestných činech bez ohledu na skutečnost, že tyto trestné činy splňují parametry původní příslušnosti Smírčího soudu. Takovým případem je ustanovení § 88 **nařízení o clech (Customs Ordinance)**⁷².

Toto ustanovení uvádí, že:

„Bez ohledu na ustanovení trestního zákona má NSZ vždy právo podat odvolání k Odvolacímu soudu ve věcech trestních proti rozsudku, vydanému Smírčím policejním soudem (Court of Magistrates of Judicial Police) v řízení vyplývajícím z tohoto nařízení.“

c) Odvolání osoby, která podala trestní oznámení

Osoba, která podala trestní oznámení, nepožívá obecného práva podat odvolání. Toto právo má pouze tehdy, jsou-li splněny čtyři základní podmínky:

- a) především se musí jednat o řízení o trestném činu, náležejícím do původní příslušnosti Smírčího soudu jako soudu s působností ve věcech trestních;
- b) za druhé, řízení, v němž je vydáno rozhodnutí, proti němuž se tato osoba hodlá odvolat, muselo být zahájeno právě z jejího podnětu;
- c) poškozený musí sám vést řízení před Smírčím soudem ve smyslu ustanovení § 374;
- d) důvodem odvolání musí být některý z důvodů vyjmenovaných v již výše citovaném ustanovení § 413 odst. 1 písm. b).

---

⁷² Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 37

4.2.3.2 Odvolání proti rozsudkům Trestního soudu

V případě rozsudků vydaných Trestním soudem, má odsouzený neomezené právo podat odvolání. To je upraveno v ustanovení § 500 odst. 1:

„Osoba odsouzená na základě obžaloby může podat odvolání Odvolacímu soudu ve věcech trestních proti výroku o vině ve všech případech a proti výroku o trestu v případech, kdy trest není pevně stanoven zákonem.“

Odvolací právo nejvyššího státního zástupce je v tomto případě omezeno na jediný důvod. NSZ může podat odvolání, jestliže se domnívá, že trest uložený odsuzujícím rozsudkem je nepřiměřeně mírný.⁷³ NSZ nemá právo podat odvolání v případech zproštění obžaloby. V takových případech má pouze možnost požádat Odvolací soud ve věcech trestních, aby vyjádřil své stanovisko k právní otázce, která v dané věci vyvstala. Tato žádost však nemůže nikterak ovlivnit řízení, k němuž se vztahuje, ani zproštění, k němuž v tomto řízení došlo.⁷⁴

Poškozený nemá právo podat odvolání proti rozsudku Trestního soudu. Pokud však odvolání podá odsouzený či NSZ, může žádat Odvolací soud ve věcech trestních, aby mu povolil podávat osobně či prostřednictvím právního zástupce návrhy ohledně trestu, který by měl být uložen obžalovanému. Tudíž právo poškozeného žádat Odvolací soud ve věcech trestních, aby mohl podávat návrhy v souvislosti s ukládaným trestem, závisí plně na tom, zda odsouzený nebo NSZ podá odvolání.

4.2.4 Přítomnost obžalovaného u hlavního líčení

Obecné pravidlo, vyplývající z maltské Ústavy zní, že se hlavní líčení nemůže konat bez přítomnosti osoby obžalované z trestného činu. Toto pravidlo se neuplatní pouze ve dvou zvláštních případech:

- a) sám obžalovaný souhlasí, aby se hlavní líčení konalo v jeho nepřítomnosti; nebo
- b) obviněný či obžalovaný vystupuje takovým způsobem, že činí další řízení za jeho přítomnosti neproveditelným a soud nařídil jeho vyvedení a konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti.⁷⁵

---

⁷³ tamtéž, § 500 odst. 2

⁷⁴ tamtéž, § 500b

⁷⁵ Článek 39 odst. 6 maltské Ústavy

4.2.5 Důkazy

Jednoduše řečeno důkaz je informace předložená soudu za tím účelem, aby pomohla soudci, smírčímu soudci či porotě při rozhodování o vině či nevině obviněného či obžalovaného. Lze uvést pět hlavních pravidel dokazování:

- a) Předloženy mohou být všechny důkazy, které souvisí s podstatou věci. Je však důležité zdůraznit, že vše to, co je relevantní, nemusí být nutně zároveň přípustné jako důkaz. Zákon může některé skutečnosti vyloučit. Kupříkladu důkaz poskytnutý spolupachatelem proti jinému spolupachateli je jistě relevantní. Podle našeho zákona však takový důkaz není přípustný, pokud není podpořen jiným důkazem.
- b) V každém řízení je třeba předkládat ty nejlepší důkazy. Jestliže předložené důkazy nejsou nejlepšími důkazy a posléze vyjde najevo, že by bylo možno získat důkazy s vyšší důkazní hodnotou, budou původně předložené důkazy vyřazeny.
- c) Svědectví z doslechu (*hearsay evidence*), jež může být písemné či ústní, není v řízení před soudem přípustné k dokázání viny obviněného. Může však být připuštěno, je-li využito k potvrzení pravdivosti výpovědi či listiny.
- d) Jako svědek může vystupovat každá duševně zdravá osoba za podmínky, že není námitek proti její způsobilosti. Nikdo nemůže být jako svědek podávající výpověď vyloučen jen z důvodu nedostatku věku. Pokud je soud přesvědčen o tom, že si svědek uvědomuje protiprávnost nepravdivé výpovědi, může tento svědek vypovídat bez ohledu na jeho věk. Nikdo též nemůže být vyloučen z poskytnutí důkazu jen z toho důvodu, že je osobou, která podala hlášení, informaci nebo trestní oznámení, anebo že byla v minulosti odsouzena za stejný či jiný trestný čin. Věk, předchozí odsouzení či skutečnost, že svědek podal v dané věci hlášení, informaci či trestní oznámení, má nicméně vliv na věrohodnost atd. jeho výpovědi.
- e) Každá duševně zdravá osoba je v zásadě vynutitelným svědkem, to jest může být nucena na vyzvání poskytnout příslušný důkaz. Soudy jsou oprávněny přijmout veškerá nezbytná opatření, včetně zadržení, jestliže osoba odmítá přes výzvu poskytnout výpověď. Výjimky z této vynutitelnosti jsou nicméně stanoveny vůči osobám, jež mají vztah k obžalovanému a proto odmítají vypovídat, a vůči samotnému obžalovanému. Obžalovaný či obviněný má právo odmítnout výpověď v trestním řízení, aby tím sám sebe neusvědčoval. Odmítnutí výpovědi ze strany obžalovaného mu obžaloba nesmí nikterak přičítat k tíži.⁷⁶

---

⁷⁶ Ustanovení § 634 odst. 1 trestního zákona

4.3 Organizace odhalování a vyšetřování trestných činů

Odhalování a vyšetřování trestných činů je úkolem výkonné policie. Konkrétně je to vyjádřeno v ustanovení § 346 trestního zákona:

„Povinností policie je chránit veřejný pořádek a klid, předcházet trestné činnosti, odhalovat a vyšetřovat ji, shromažďovat důkazy svědčící proti i ve prospěch osoby podezřelé ze spáchání trestného činu a zajišťovat postavení pachatelů, ať již hlavních pachatelů či účastníků, před justiční orgány.“

Podle tohoto ustanovení je policie nejen povinna odhalovat a vyšetřovat trestné činy, ale má též povinnost zajistit postavení pachatelů před soud.

Policejní vyšetřování se zpravidla zahajuje na základě hlášení, podání informace či trestního oznámení poškozeného. V některých případech může nejvyšší státní zástupce sám dát pokyn policii, aby zahájila řízení před Smírčím soudem proti třetí osobě ve věci určitého konkrétního trestného činu. Takový pokyn je nezbytný z toho prostého důvodu, že NSZ není žalobcem v řízení před nižšími soudy. Právník z úřadu NSZ může policii poskytnout pomoc při plnění její role žalobce. NSZ ani jeho zástupce však nemohou sami vystupovat jako žalobce před Smírčím soudem.

Ve většině případů může policie vést trestní stíhání *ex officio*. Ve zvláštních případech však může policie zahájit řízení jen na základě trestního oznámení poškozeného. V těchto případech policie není oprávněna stíhat podezřelé pachatele, dokud není podáno trestní oznámení.

V čele výkonné policie je policejní ředitel (*Police Commissioner*). Podle ustanovení § 5 zákona o policii⁷⁷ náleží policejnímu řediteli „*velení, řízení, správa a dozor nad sborem*.“⁷⁸ Asistují mu zástupci policejního ředitele a asistenti policejního ředitele, jakož i jiní policejní důstojníci s takovými funkcemi, u nichž to schválí předseda vlády.⁷⁹

Ze strukturálního / administrativního hlediska se maltský Policejní sbor dělí na tři hlavní útvary. Každý z nich odpovídá za specificky stanovené úkoly. Útvar 1 tvoří Odbor kriminálního vyšetřování (*Criminal Investigation Department*), Bezpečnostní oddělení (*Security Branch*), Protidrogová jednotka (*Drug Squad*) a Zastupující jednotka pro boj proti podvodům (*Vice Squad / Fraud Squad*). Druhý útvar zahrnuje Skupinu zvláštního určení (*Special Assignment Group*), včetně pracovníků plnících povinnosti v Civilním nápravném zařízení (*Civil Prison*), a třetí útvar je tvořen Dopravním odborem (*Traffic Department*), Správním odborem policie (*Administrative Law Enforcement Branch*), Odborem strojní dopravy (*Mechanical Transport Branch*) a Odborem jízdní policie (*Mounted Police Branch*). Je též důležité zdůraznit, že pro účely policejní činnosti jsou Malta a Gozo rozděleny do deseti samostatných policejních obvodů.

⁷⁷ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 164

⁷⁸ Ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 164

⁷⁹ tamtéž, § 5 odst. 2

4.4 Úřad nejvyššího státního zástupce

Úřad NSZ je zřízen na základě článku 91 odst. 1 Ústavy:

„Nejvyššího státního zástupce, jehož úřad je státním úřadem, jmenuje prezident v souladu s návrhem předsedy vlády.“

Pro NSZ by bylo zcela nemožné vystupovat osobně ve všech soudních řízeních a podepisovat veškeré příslušné dokumenty. Maltský zákonodárce proto dal NSZ možnost delegovat své funkce na další pracovníky s právnickým vzděláním. Ustanovení § 3 odst. 1 **nařízení o nejvyšším státním zástupci a zastupování republiky (zřízení úřadu)**⁸⁰ stanoví, že:

„Zástupce nejvyššího státního zástupce (Deputy Attorney General), asistenti nejvyššího státního zástupce (Assistants to the Attorney General), vrchní zástupce republiky (Senior Counsel to the Republic) a zástupci republiky (Counsel to the Republic) vykonávají a plní veškerá oprávnění, funkce a povinnosti, jež jsou na ně delegovány či jim stanoveny nejvyšším státním zástupcem.“

Jak již bylo naznačeno v předchozí části této zprávy, nejvyšší státní zástupce vystupuje jako žalobce před Trestním soudem⁸¹ a zastupuje obžalobu jménem Republiky Malta. Postupuje *ex officio*, nezávisle na trestním oznámení poškozeného, s výjimkou případů, kdy podle zákona nelze zahájit trestní stíhání bez takového trestního oznámení.⁸²

Poté, co Smírčí soud jako soud trestního vyšetřování prohlásí, že jsou dány dostatečné důkazy pro podání obžaloby na obviněného, přistoupí NSZ k vypracování obžaloby. Role NSZ se však neomezuje pouze na toto stadium trestního řízení. Do určité míry vystupuje i v předsoudním stadiu. Dává souhlas k projednání věci ve zkráceném řízení před Smírčím soudem jako soudem s působností ve věcech trestních. Jestliže policie obviní zadrženou osobu a ta podá návrh na propuštění z vazby na záruku, má NSZ také povinnost vyjádřit své případné námitky proti tomuto návrhu. NSZ má též další významné úkoly v souvislosti s vyšetřováním *in genere*.

Při výkonu svých oprávnění zahajovat, vést a ukončovat trestní řízení, jakož i všech dalších oprávnění svěřených mu zákonem, který jej zmocňuje vykonávat tato oprávnění podle vlastního uvážení, nepodléhá NSZ řízení ani kontrole žádné jiné osoby či orgánu.⁸³ Tato jasně vymezená výsada ve vztahu k oprávnění zahajovat, vést a ukončovat trestní řízení, byla nedávno posílena vzhledem ke skutečnosti, že od května 2005 již NSZ není státním úředníkem v pravém slova smyslu. Získal nezávislé postavení, třebaže je nadále financován vládou Malty.

⁸⁰ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 90

⁸¹ Ustanovení § 430 odst. 1 trestního zákona

⁸² tamtéž, § 430 odst. 2

⁸³ Článek 91 odst. 3 Ústavy Malty

4.5 Advokacie a obhajoba

Článek 39 odst. 6 Ústavy stanoví, že každá osoba, obviněná z trestného činu:

„má právo se hájit osobně či prostřednictvím právního zástupce a ten, kdo není schopen hradit právní zastoupení, jež je vzhledem k okolnostem jeho případu důvodné, může se nechat zastupovat na náklady státu.“

Je tedy zřejmé, že jakmile je osoba obviněna z trestného činu, má právo na pomoc právního zástupce podle vlastního výběru. Tato skutečnost je potvrzena i v trestním zákoně. Trestní zákon stanoví, že je úkolem soudů ve věcech trestních dbát o „*odpovídající obhajobu obviněného či obžalovaného.*“⁸⁴ Ustanovení § 445, které spadá do Hlavy upravující působnost Trestního soudu, stanoví, že: „*Jestliže obžalovaný nemá obhájce, soud jej poučí o tom, že má právo na pomoc obhájce.*“

V případě, že majetkové poměry osoby jí neumožňují vyhledat služeb obhájce podle vlastního výběru, nebo si obhájce nezvolí, vede obhajobu obžalovaného zdarma advokát poskytující bezplatnou právní pomoc.⁸⁵ Žádost o přidělení advokáta poskytujícího bezplatnou právní pomoc nebo o poskytnutí bezplatné právní pomoci se podává písemně či ústně advokátovi poskytujícímu bezplatnou právní pomoc. Ve věci, kde je vedeno zkrácené řízení před Smírčím soudem jako soudem s působností ve věcech trestních, ustanoví soud advokáta, který je na řadě podle seznamu advokátů jmenovaných ministrem spravedlnosti k tomu, aby plnili úkoly advokátů *ex officio* a znalců u maltských soudů. Ustanovený advokát hájí obžalovaného v daném řízení, jakož i při odvolání, které hodlá obviněný podat proti rozhodnutí. Jestliže z jakéhokoliv důvodu advokát poskytující bezplatnou právní pomoc odmítne převzít obhajobu obviněného, stanoví maltské trestní právo, že soud ustanoví jiného právníka, aby obhajobu obžalovaného převzal. To je skutečným důkazem skutečnosti, že právo obviněného na právní pomoc má nejvyšší důležitost a pouze sám obviněný se může tohoto práva vzdát.

Po celou dobu řízení, ať již se koná před nižšími či vyššími soudy, má obhájce plné právo vést křížový výslech svědků a předkládat veškeré důkazy přípustné podle zákona k prokázání nevinoty obviněného. Zároveň obhájce také dohlíží na to, zda obžaloba unese důkazní břemeno, které na ni klade zákon (tj. důkaz mimo důvodnou pochybnost) k prokázání viny obžalovaného.⁸⁶

Jako obhájce může před soudy Republiky Malta vystupovat osoba, která k tomu má oprávnění prezidenta Malty, udělené zvláštním průkazem opatřeným státním znakem Malty.⁸⁷ K získání tohoto průkazu musí uchazeč splnit řadu podmínek:

⁸⁴ Ustanovení § 519 trestního zákona

⁸⁵ Ustanovení § 570 odst. 1 trestního zákona

⁸⁶ Viz Pravidlo 10 Hlavy 1 části čtvrté Etického kodexu pro advokáty (*Code of Ethics and Conduct for Advocates*), vydala Komise pro výkon justice (*Commission for the Administration of Justice*)

⁸⁷ Ustanovení § 79 občanského organizačního a soudního řádu (ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 12)

- a) musí splňovat podmínku bezúhonnosti a dobrých mravů;
- b) musí být občanem Malty nebo členského státu, nebo musí mít jiné zákonné povolení pracovat na Maltě;
- c) musí mít akademickou hodnost doktor práv (LL.D) v souladu se statutem Maltské University, nebo srovnatelnou hodnost získanou od jiného příslušného orgánu v souladu se zásadami Vzájemného uznávání kvalifikace (*Mutual Recognition of Qualifications*), a to po ukončení studia práv na Maltě či v členském státě Evropské unie;
- d) po ukončení doktorského studia nebo kdykoliv po zahájení posledního akademického roku tohoto studia musí pravidelně docházet do kanceláře praktikujícího advokáta maltské Advokátní komory a navštěvovat jednání vyšších soudů;
- e) musí ovládat maltský jazyk, který je úředním jazykem soudního řízení;
- f) musí být řádně přezkoušen a shledán způsobilým dvěma soudci, kteří mu vydají potvrzení, opatřené jejich podpisem a razítkem a osvědčující, že podle jejich názoru dosáhl výše uvedené kvalifikace a že je způsobilý vykonávat profesi advokáta v řízení před maltskými soudy.⁸⁸

4.6 Účast laického prvku na trestním řízení

Účast osob bez právnického vzdělání se v maltském trestním řízení omezuje na řízení před Trestním soudem, což je soud, který rozhoduje v nejzávažnějších trestních věcech včetně těch o trestných činech, za které lze uložit trest odnětí svobody na doživotí. Trestní soud je tvořen soudcem a devítičlennou porotou. Porotě přísluší rozhodovat o skutkových otázkách (tj. o vině či nevině obžalovaného), zatímco otázky právní jsou ponechány k rozhodnutí soudci. Pokud jde o předběžné návrhy a otázky týkající se přípustnosti důkazů, o nich rozhoduje soudce ještě před ustavením poroty. Role soudce a poroty jsou jasně upraveny v ustanovení § 436 odst. 2:

„Porota rozhoduje o otázkách týkajících se toho, zda je obžalovaný vinen či nevinen, jakož i o všech vedlejších otázkách uvedených v Hlavě VII Části II Knihy druhé tohoto zákona; a soud rozhoduje o aplikaci zákona na skutkový stav, jak jej vyhlásí porota, jakož i o všech dalších otázkách právních či skutkových, týkajících se řízení.“

Odkaz na Hlavu VII Části II Knihy druhé trestního zákona se týká tvrzení nepřičetnosti a dalších vedlejších otázek. Je tomu tak proto, že podle maltského práva může být porota ustavena i pro účely rozhodnutí, zda je obžalovaný nepřičetný či nikoliv, jestliže tuto námitku obžalovaný vznesl. Role poroty ustavené pro tento účel je odlišná od role poroty ustavené v průběhu obvyklého porotního řízení. Především porota v tomto případě nerozhoduje o merituu věci, tedy o vině či nevině obžalovaného, ale omezí se pouze na rozhodnutí o tom, zda je obžalovaný nepřičetný či nikoliv. Za druhé, zatímco v běžném porotním řízení je k prohlášení osoby vinnou či nevinou zapotřebí poměr hlasů nejméně 6:3, v případě rozhodování o nepřičetnosti postačí k prohlášení přičetnosti či nepřičetnosti poměr hlasů 5:4.

⁸⁸ tamtéž, § 81

4.7 Postavení oběti podle maltského trestního práva

Do roku 2002 neměla oběť v řízení před maltskými soudy ve věcech trestních *locus standi*, ani žádná práva. Její postavení se pokládalo za stejné jako postavení každého jiného svědka v dané věci. Takový postoj nebyl rozumný a novelizace z roku 2002 situaci částečně napravila, když udělila oběti či poškozenému⁸⁹ v průběhu trestního řízení určitá práva. Tato práva se však vztahují pouze na řízení u Smírčího soudu, pokud působí jako soud s působností ve věcech trestních nebo jako soud trestního vyšetřování. Nevztahují se na řízení před vyššími soudy.

Ustanovení § 410 odst. 1 trestního zákona stanoví, že v řízení zahájeném výkonnou policií na základě trestního oznámení poškozeného, má osoba, která trestní oznámení podala, zákonné právo účastnit se řízení, využít právní pomoci advokáta či právního zástupce, provádět výslech či křížový výslech svědků a předkládat na podporu obžaloby takové další důkazy, které soud posoudí jako přípustné. Právo oběti na právní pomoc se vztahuje též na věci, v nichž výkonná policie řízení zahájila *ex officio*.⁹⁰ Ustanovení § 410 odst. 4 v tomto směru stanoví, že poškozený, který má zájem na účasti při takových jednáních:

„má právo tento zájem sdělit policii spolu se svými osobními údaji a adresou bydliště, na kterou má být poškozenému oznámeno datum, místo a čas konání prvního líčení v daném řízení, a má právo účasti u soudu při tomto i všech dalších následných líčeních, a to i tehdy, vystupuje-li jako svědek.“

Maltské právo také poskytuje poškozenému opravný prostředek pro případ, že se výkonná policie na základě jím podaného trestního oznámení rozhodne nezahájit řízení. Tento prostředek se nazývá **výzva k řízení** (*challenge proceedings*) a jeho základní rysy jsou upraveny v ustanovení § 541. Toto ustanovení opravňuje oznamovatele podat Smírčímu soudu návrh, aby soud nařídil policejnímu řediteli zahájit řízení proti konkrétní osobě. Soud vyzve navrhovatele, aby obsah návrhu potvrdil pod přísahou. Následně posoudí důkazy předložené navrhovatelem a policejním ředitelem a pokud vyjde najevo, že trestní oznámení je evidentně důvodné, návrhu vyhoví. Nejvyšší státní zástupce má v případě, že Smírčí soud takovému návrhu vyhoví, právo podat odvolání k Trestnímu soudu. Také navrhovatel má právo podat odvolání k Trestnímu soudu, a to v případě, že Smírčí soud jeho návrh zamítne.⁹¹

Je nutné zdůraznit, že se tento postup uplatní pouze pokud jde o zločiny a nikoliv jde-li o přečiny. Kromě toho také třetí osoba, která podala hlášení nebo informaci, může tohoto postupu využít, jestliže policie nezahájí řízení, i když striktně řečeno jí trestným činem nevznikla újma.

Oběť nemá právo na odškodnění újmy či škody způsobené trestným činem od státu. Je však oprávněna zahájit proti pachateli občanské soudní řízení o náhradu škody. Ustanovení § 3 odst. 1 trestního zákona stanoví, že: *„Každý trestný čin vede k trestnímu řízení*

⁸⁹ Bohužel maltský zákonodárce již neobjasnil, co se má výrazem „oběť“ či „poškozený“ rozumět

⁹⁰ Ustanovení § 410 odst. 3 trestního zákona

⁹¹ tamtéž, § 541 odst. 3

a k občanskoprávnímu řízení.“ Kromě toho ustanovení § 26 odst. 1 trestního zákona také stanoví, že: „*Odsouzení k trestu podle zákona nevyklučuje právo uplatnit příslušné nároky v občanskoprávním řízení.*“

Občanské soudní řízení je na řízení trestním zcela nezávislé. Skutečnost, že osoba byla uznána vinnou konkrétním trestným činem nemusí vždy automaticky vést k přiznání nároku na náhradu škody. Na druhou stranu ani zákonné prominutí či zmírnění trestu není překážkou uplatnění nároků v občanskoprávním řízení.⁹² Oběť musí předložit důkazy potvrzující její nárok na náhradu škody a výši požadované náhrady. Může však navrhnout soudu, aby do občanského soudního řízení převzal důkazy provedené v řízení trestním, aby se stejné důkazy neprováděly opětovně.

Při vymáhání nároku na náhradu škody od pachatele stát oběti nepomáhá. Neexistuje ani státní systém podpory obětí trestné činnosti. K dispozici je pouze systém podpory obětem trestné činnosti, koordinovaný nevládní organizací nazvanou Kancelář trestní justice (*Criminal Justice Bureau*). Je též třeba poznamenat, že probační úředník, který má za úkol sestavit zprávu pro účely uložení trestu, má též oslovit oběti trestných činů. Na základě takových rozhovorů nejenže probační úředník získá verzi obětí o daných událostech, ale také se seznámí s jejich reakcemi na trestný čin a dopadem trestného činu na jejich každodenní život. Ani tyto rozhovory však nejsou určeny k tomu, aby pomáhaly jednotlivcům překonat trauma; mají pouze pomoci probačnímu úředníkovi zformulovat své doporučení ohledně uložení trestu.

---

⁹² tamtéž, § 26 odst. 2

5. Trestání a systém trestů

5.1 Klasické druhy trestů

Ustanovení § 7 trestního zákona vyjmenovává druhy sankcí, které lze uložit za zločiny a přečiny. Odstavec 1 stanoví, že:

„Nestanoví-li zákon jinak, mohou být za zločiny uloženy tyto tresty –

- a) odnětí svobody;*
- b) samovazba;*
- c) zákaz činnosti;*
- d) peněžitý trest (multa).*

a) Odnětí svobody – Odnětí svobody je definováno v ustanovení § 8 trestního zákona. Toto ustanovení uvádí, že osoby odsouzené k trestu odnětí svobody jsou umístěny ve věznicích či v těch odděleních věznic určených pro osoby odsouzené k tomuto trestu, a podléhají omezením stanoveným vězeňskými právními předpisy vydanými v souladu se zákonem. Nestanoví však minimální ani maximální délku trestu odnětí svobody, neboť minimální i maximální výměra, kterou lze uložit, je stanovena u každého jednotlivého trestného činu. Za některé zvláštní trestné činy, konkrétně vraždu a obchodování s drogami, lze uložit trest odnětí svobody na doživotí.⁹³ Trest smrti již maltské právo nezná.

Konkrétní výměra trestu odnětí svobody uloženého soudem závisí na řadě faktorů. Okolnosti mohou odůvodňovat zvýšení trestu nebo uložení trestu mírnějšího. Rozsah trestů je stanoven v ustanovení § 31 trestního zákona.

b) Samovazba – Samovazba je rozhodnutí, na jehož základě je vězeň na několik dní (ne více než deset po sobě následujících dní) izolován v průběhu výkonu trestu odnětí svobody. Trestní zákon stanoví zvláštní pravidla, jež je třeba při aplikaci tohoto druhu trestu dodržet.⁹⁴

---

⁹³ V případech soudního řízení před porotou o trestných činech, za které lze uložit trest odnětí svobody na doživotí, může soud uložit trest odnětí svobody v délce nejméně 12 let namísto trestu doživotního, jestliže porota nebyla ve svém výroku jednomyslná. (ustanovení § 492 odst. 2 trestního zákona)

⁹⁴ Ustanovení § 9 trestního zákona

c) **Zákaz činnosti** – Zákaz činnosti zakazuje osobě provádět určité občanské či obchodní aktivity. Zákaz činnosti může být obecný nebo zvláštní. Obecný je zákaz činnosti tehdy, pokud odsouzeného diskvalifikuje pro jakýkoliv veřejný úřad či službu, obecně. Zvláštní je tehdy, jestliže odsouzeného diskvalifikuje pro určitý konkrétní veřejný úřad či službu, nebo pro výkon konkrétní profese, druhu směny, obchodní činnosti či práva, v souladu se zákonem v každém jednotlivém případě.⁹⁵

d) **Peněžitý trest (*Multa*)** – Není-li stanoveno jinak, maximální výše peněžitého trestu činí 500 lir (Lm 500) a minimální výše 10 lir (Lm 10). Jestliže je maximální výše peněžitého trestu (*multa*), stanovená v trestním zákoně či v jiném právním předpisu nižší než 10 lir (Lm 10), je nejvyšší výměra 10 lir (Lm 10) a nejnižší výměra 5 lir (Lm 5). Nezaplacení peněžitého trestu (*multa*) ve lhůtě stanovené soudem vede k přeměně tohoto trestu na trest odnětí svobody v přepočtu jeden den za každých pět lir (Lm 5).⁹⁶

Druhý odstavec § 7 se týká trestů za přečiny a stanoví, že:

„S výhradou uvedenou v ustanovení § 53 či jiného zvláštního právního předpisu, mohou být za přečiny uloženy tyto tresty –

- a) *detence*;
- b) *pokuta* (*ammenda*);
- c) *důtka* či *výstraha*.

a) **Detence** – Ačkoliv se může detence jevit podobná trestu odnětí svobody, jsou mezi oběma druhy trestu významné rozdíly. Především osoba ve výkonu detence je umístěna ve věznici na vlastní náklady a zpravidla držena odděleně od ostatních vězňů. Za druhé, délka trvání detence nesmí přesáhnout dva měsíce.⁹⁷

b) **Pokuta (*Ammenda*)** – Není-li stanoveno jinak, maximální výše pokuty (*ammenda*) nesmí přesáhnout 25 maltských lir (Lm 25), zatímco minimální výše činí 3 maltské liry (Lm 3). Nezaplacení pokuty (*ammenda*) vede k přeměně tohoto trestu na detenci v přepočtu jeden den za každých pět lir či jejich část.⁹⁸

c) **Důtka / výstraha** – Důtka představuje pokárání za spáchaný trestný čin, zatímco výstraha je varování před spáchaním dalšího trestného činu. Oba tresty ukládá při veřejném soudním jednání soudce či smírčí soudce, který ve věci rozhodoval, a každý, kdo takové tresty přijme se zjevným pohrdáním či nedostatkem respektu, může být odsouzen k trestu detence či pokuty.

---

⁹⁵ tamtéž, § 10

⁹⁶ tamtéž, § 11

⁹⁷ tamtéž, § 12

⁹⁸ tamtéž, § 13

5.2 Alternativní druhy trestů

Kromě druhů trestu uvedených v § 7 trestního zákona je též možné jmenovat i jiné alternativní druhy trestu, konkrétně:

- a) podmíněný trest;
- b) příkaz k probaci (*probation order*);
- c) příkaz k obecně prospěšným pracím (*community service order*);
- d) kombinovaný příkaz (*combination order*);
- e) podmíněné a nepodmíněné upuštění od potrestání.

Zatímco podmíněný trest je upraven přímo v trestním zákoně, ostatní alternativní druhy trestů vyplývají ze zákona o probaci.

5.2.1 Podmíněný trest

Podmíněný trest je vlastně trest odnětí svobody. Každý, komu je tento trest uložen, se opravdu může stát recidivistou, jestliže spáchá další trestný čin. Nařízení odkladu či výkonu trestu odnětí svobody je upraveno v ustanovení § 28a odst. 1 trestního zákona:

„S výhradou ustanovení odst. 2 až 7 tohoto paragrafu a § 28b až § 28i soud, který ukládá za trestný čin trest odnětí svobody o výměře nepřesahující dva roky, může rozhodnout, že trest nenabyde účinnosti, jestliže po dobu stanovenou v rozhodnutí, nikoliv však kratší než jeden rok a delší než čtyři roky od vydání tohoto rozhodnutí, se pachatel nedopustí dalšího trestného činu, za který lze uložit trest odnětí svobody, a příslušný soud poté nerozhodne podle § 28b, že původní trest nabyde účinnosti...“

Z tohoto ustanovení je zřejmé, že podmíněně lze trest odložit pouze v případě, kdy výměra ukládaného trestu odnětí svobody nepřesahuje dva roky. Výkon uloženého trestu lze odložit na dobu pohybující se od jednoho do čtyř let. Je třeba uvést, že je na uvážení soudu, zda tento druh trestu zvolí či nikoliv. Skutečnost, že pachateli byl uložen nejvýše dvouletý trest odnětí svobody neznamena automaticky, že bude výkon trestu odložen.⁹⁹ Ustanovení § 28a odst. 1 takový nárok nezakládá. Naopak existují okolnosti, za nichž soud přímo nesmí uložit podmíněný trest, konkrétně když:

- a) odsouzený již vykonává trest odnětí svobody;
- b) odsouzený je recidivistou;
- c) trestný čin byl spáchán v průběhu probační lhůty nebo zkušební doby podmíněného upuštění od potrestání podle zákona o dohledu nad pachateli trestných činů (*Probation of Offenders Act*);¹⁰⁰
- d) trest odnětí svobody byl uložen v důsledku nezaplacení peněžitého trestu (*multa*) či nákladů řízení.¹⁰¹

⁹⁹ Ustanovení § 28a odst. 2 trestního zákona

¹⁰⁰ tamtéž, § 28a odst. 6

¹⁰¹

Jestliže je podmíněně odložen trest odnětí svobody přesahující šest měsíců, může soud vydat též příkaz k dohledu po dobu podmíněného odsouzení (*suspended sentence supervision order*), v jehož důsledku podléhá pachatel dohledu dohlízejícího úředníka po dobu stanovenou v příkazu. Tato doba nesmí přesáhnout dobu, na kterou byl trest podmíněně odložen.¹⁰²

Jestliže se pachatel v průběhu zkušební doby dopustí dalšího trestného činu, na který je stanoven trest odnětí svobody, a pachatel je k němu odsouzen, nabyde odložený trest účinnosti.¹⁰³ Za určitých okolností však soud podle vlastního uvážení nemusí vydat příkaz k výkonu odloženého trestu. Soud takový příkaz nemusí vydat, jestliže další trestný čin, za který je pachatel odsouzen, je nedbalostní povahy, nebo pokud soud dojde k závěru, že by vydání takového příkazu nebylo oprávněné. V takovém případě může být původní zkušební doba ponechána v platnosti, nebo může být změněna, přičemž ovšem její délka nesmí přesáhnout čtyři roky ode dne změny.¹⁰⁴

Podle § 28c může ve věcech podmíněného odsouzení pachatele rozhodovat buď Odvolací soud ve věcech trestních nebo Trestní soud nebo, pokud trest uložil Smírčí soud, tento soud. Jestliže byl pachatel odsouzen Smírčím soudem za trestný čin, za který lze uložit trest odnětí svobody, a soud zjistí, že byl trestný čin spáchán v průběhu zkušební doby podmíněného trestu, který uložil Trestní soud, předá soud pachatele, ať již ve vazbě či propuštěného na záruku, Trestnímu soudu pro účely rozhodnutí o podmíněném trestu.¹⁰⁵ Jestliže byl podmíněný trest pachateli uložen v řízení o odvolání, má se za to, že byl uložen soudem, proti jehož rozhodnutí bylo odvolání podáno.¹⁰⁶ Jestliže z jakéhokoliv důvodu soudu nebyla známa skutečnost, že daná osoba již byla odsouzena k podmíněnému trestu, a proto nepostupoval vůči pachateli v souladu s touto skutečností, mohou NSZ nebo výkonná policie předvolat pachatele, aby se dostavil k příslušnému soudu, kde se o otázce podmíněného trestu rozhodne.¹⁰⁷

---

¹⁰² tamtéž, § 28g odst. 1

¹⁰³ tamtéž, § 28b odst. 1

¹⁰⁴ tamtéž, § 28b odst. 2

¹⁰⁵ tamtéž, § 28c odst. 2

¹⁰⁶ tamtéž, § 28c odst. 3

¹⁰⁷ tamtéž, § 28d odst. 1

5.2.2 Alternativní druhy trestů upravené zákonem o probaci

Před rozbořem těchto alternativních druhů trestu je vhodné se zhruba seznámit s rolí maltského Úřadu Probační služby (*Probation Services Department*). Probační služba hraje ústřední roli pokud jde o příkazy k probaci, k obecně prospěšným pracím a kombinované příkazy. Služba spadá do resortu maltského odboru nápravných služeb a v jejím čele stojí ředitel Probační služby. Jeho úkolem je mimo jiné vést a řídit Úřad při organizaci a dohledu nad výkonem probačních činností, dohlížet na probační úředníky a pravidelně vyžadovat ústní či písemné zprávy od probačních úředníků o osobách, podléhajících probaci, jakož i rozhodovat o tom, zda osoba, podléhající probaci, má být v důsledku porušení některé z podmínek alternativního trestu postavena před soud.¹⁰⁸ Úřad je též zodpovědný za vypracování zpráv před uložením trestu a zpráv o společenských poměrech. Zpráva před uložením trestu obsahu rozsáhlé informace o pachatelových poměrech a současné situaci, jakož i doporučení týkající se vhodného trestu, který by měl být uložen. Zpráva o společenských poměrech je zaměřena pouze na sociální zázemí pachatele.

Dozorčí rada, ustavená ministrem odpovědným za probační službu, sleduje činnost Úřadu Probační služby.

(a) Příkaz k probaci

Zatímco uložení podmíněného trestu představuje rozsudek se vším všudy, příkaz k probaci není sám o sobě rozsudkem. Tento příkaz je pouze příkazem, který svěřuje pachatele pod dohled probačního úředníka na dobu stanovenou v příkazu, která není kratší než jeden rok a delší než tři roky. Takový příkaz vydá soud pouze za podmínky, že:

- a) pachatel je odsouzen za trestný čin, který není trestným činem, za který lze uložit pouze peněžitý trest či pokutu (*multa* či *ammenda*), ani trestným činem, za který bez ohledu na zvýšení trestu vzhledem k pokračování v trestném činu či k předchozím odsouzením lze uložit trest odnětí svobody v délce přesahující sedm let; a
- b) soud dojde k závěru, že dohled probačního úředníka nad pachatelem je žádoucí v zájmu zajištění nápravy pachatele a/nebo ochrany společnosti před pachatelem či předcházení další trestné činnosti; a
- c) s ohledem na okolnosti případu, včetně povahy trestného činu a osobnosti pachatele, je vydání takového příkazu vhodné.¹⁰⁹

Jestliže trest za trestný čin přesahuje sedm let odnětí svobody, ale není vyšší než deset let odnětí svobody, může soud vydat příkaz k probaci tehdy, pokud jsou dány skutečnosti odůvodňující svěřeni pachatele pod takový dohled.¹¹⁰

¹⁰⁸ Ustanovení § 3 zákona o probaci (ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 446)

¹⁰⁹ Ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 446

¹¹⁰ tamtéž, podmínka k ustanovení § 7 odst. 2

Zákon o probaci též umožňuje, aby soud vydal předběžný příkaz k dohledu probačního úředníka nad obžalovaným v průběhu trestního řízení, jestliže to je v nejlepším zájmu obžalovaného.¹¹¹

(b) Příkaz k obecně prospěšným pracím

Příkaz k obecně prospěšným pracím lze vydat vůči pachateli ve věku nejméně 16 let, který byl odsouzen za trestný čin, za který by podle názoru soudu byl odpovídajícím trestem trest spojený s odnětím svobody. Pachatel nesmí být odsouzen za trestný čin, za který lze uložit jen peněžitý trest či pokutu (*multa* či *ammenda*). Je třeba, aby na něj byl stanoven trest odnětí svobody nepřesahující sedm let.¹¹² Takový příkaz ukládá pachateli za stanovených podmínek vykonat neplacenou práci v rozsahu určitého počtu hodin. Příkaz však v žádném případě nemůže uložit pachateli odpracovat méně než 40 hodin nebo více než 240 hodin.¹¹³

Příkaz k obecně prospěšným pracím lze vydat pouze za následujících podmínek:

- (I) soud po zvážení poměrů pachatele a obsahu zprávy před uložením trestu dojde k závěru, že pachatel je k výkonu práce na základě takového příkazu vhodný;
- (II) že takovou práci lze zorganizovat;
- (III) že pachatel s příkazem souhlasí; a
- (IV) že pachatel podepsal formulář dohody o práci na základě příkazu k obecně prospěšným pracím (*community service work order agreement form*).¹¹⁴

(c) Kombinovaný příkaz

Jak naznačuje jeho název, představuje kombinovaný příkaz spojení prvků příkazu k probaci a příkazu k obecně prospěšným pracím. Ustanovení § 18 zákona o probaci stanoví, že kombinovaný příkaz svěřuje pachatele pod probační dohled a ukládá mu v téže době vykonat obecně prospěšné práce. Takový příkaz nemůže uložit pachateli odpracovat méně než 40 hodin a více než 100 hodin vedle jakéhokoliv počtu hodin práce, jež má být ještě vykonána na základě předchozího příkazu k obecně prospěšným pracím.

(d) Podmíněné a nepodmíněné upuštění od potrestání

Podmíněné / nepodmíněné upuštění od potrestání je upraveno v ustanovení § 22 zákona o probaci. V tomto ustanovení je uvedeno, že pokud soud dojde po odsouzení určité osoby za trestný čin¹¹⁵ k názoru, že vzhledem k okolnostem případu (včetně osobnosti pachatele) by nebylo vhodné vydat příkaz k probaci, k obecně prospěšným pracím nebo kombinovaný příkaz, anebo uložit nějaký jiný druh trestu, může rozhodnout o upuštění od

---

¹¹¹ tamtéž

¹¹² Zákon č. 446, § 11 odst. 1

¹¹³ tamtéž, § 11 odst. 2

¹¹⁴ tamtéž, § 11 odst. 3

¹¹⁵ Nesmí se jednat o trestný čin, za který lze uložit pouze peněžitý trest nebo pokutu (*multa* či *ammenda*). Dále to nesmí být trestný čin, za který lze bez ohledu na zpřísnění trestu v souvislosti s pokračováním v trestném činu či předchozími odsouzeními uložit trest odnětí svobody přesahující sedm let.

potrestání pachatele. Upuštění od potrestání, které samo o sobě představuje odsouzení pachatele, může být nepodmíněné, nebo může být vázáno na podmínku, že se pachatel v určité době nedopustí dalšího trestného činu. Podmíněné upuštění od potrestání se podobá podmíněnému odsouzení. Jestliže se pachatel ve zkušební době podmíněného upuštění od potrestání dopustí dalšího trestného činu, bude mu uložen trest i za původní trestný čin. Zatímco však v případě podmíněného odsouzení jsou druh a výše trestu za původní trestný čin známy, u podmíněného upuštění od potrestání tomu tak není.

5.3 Další důsledky uznání obžalovaného vinným

Kromě uložení různých výše uvedených trestů může odsouzení za trestný čin vést také k dalším důsledkům. Vedle trestu může být uloženo odebrání či zákaz získání oprávnění, povolení, licence či osvědčení. Kupříkladu je-li osoba odsouzena za trestný čin v dopravě (např. neopatrné řízení motorového vozidla), může mu být na určitou dobu odebráno řidičské oprávnění. Odsouzení za trestný čin uvedený v nařízení o střelných zbraních může vést k propadnutí zbraně, které se trestný čin týkal.

Soud může též rozhodnout o zabavení výnosů z trestné činnosti nebo o zabavení majetku, jehož hodnota odpovídá hodnotě výnosů z trestné činnosti.¹¹⁶ V případě odsouzení za zločin rovněž automaticky dochází k propadnutí *corpus delicti* (tj. nástrojů použitých či určených ke spáchání trestného činu).¹¹⁷ Pokud jde o odsouzení za přečiny, k propadnutí *corpus delicti* dojde pouze tehdy, stanoví-li tak zákon.¹¹⁸

Další významný důsledek vyplývá z článku 58 písm. b) Ústavy. Osoba odsouzená k trestu odnětí svobody na dobu delší dvanácti měsíců (ať již nepodmíněně či podmíněně) je automaticky zbavena práva hlasovat ve volbách.

---

¹¹⁶ Ustanovení § 23b trestního zákona. Je vhodné poznamenat, že zatímco zabavení výnosů je obligatorní v případech trestných činů praní špinavých peněz, v případě drogové kriminality obligatorní není. V tomto případě rozhodne soud o zabavení výnosů pouze tehdy, navrhne-li to obžaloba.

¹¹⁷ tamtéž, § 23 odst. 1

¹¹⁸ tamtéž, § 23 odst. 2

5.4 Tresty pro zvláštní okruhy osob

Odlíšné druhy trestů stanoví zákon pro policisty a příslušníky ozbrojených sborů. Maltský zákon o ozbrojených sborech (*Armed Forces Act*)¹¹⁹ pro účely ukládání trestů rozlišuje důstojníky a mužstvo ve sboru. Důstojníkovi, kterého uzná vinným vojenský soud, lze uložit některý z následujících druhů trestů, a sice trest odnětí svobody na doživotí, trest odnětí svobody do 25 let, degradaci (propuštění ze služby se zbavením vojenské cti), propuštění ze služby, zastavení služebního postupu, peněžitý trest, ostrou důtku či důtku, a jestliže byla trestným činem způsobena škoda, výdaje či ztráta, srážky z příjmu.¹²⁰ Příslušníkům mužstva sboru¹²¹, které vojenský soud uznal vinnými z trestného činu, lze uložit některý z následujících trestů:

- a) trest odnětí svobody na doživotí;
- b) trest odnětí svobody do dvaceti pěti let;
- c) propuštění ze služby se zbavením vojenské cti;
- d) propuštění ze služby;
- e) detence do dvou let;
- f) jestliže je pachatel v době odsouzení v činné službě, polní trest do 90 dní;
- g) v případě dozorčího důstojníka či poddůstojníka, zbavení hodnosti či snížení hodnosti;
- h) v případě dozorčího důstojníka či poddůstojníka, zastavení služebního postupu;
- i) v případě trestného činu zběhnutí, zbavení služby;
- j) jestliže je pachatel v době odsouzení v činné službě, zadržení platu na dobu počínající odsouzením a nepřesahující 90 dní;
- k) peněžitý trest;
- l) v případě dozorčího důstojníka či poddůstojníka, ostrá důtku či důtku;
- m) jestliže byla trestným činem způsobena škoda, výdaje či ztráta, srážky z příjmu.¹²²

Pokud jde o policisty, lze jim v řízení před policejním ředitelem uložit tyto tresty: peněžitý trest až do výše platu za sedm dní, ztrátu až sedmi dní pracovního klidu v týdnu, ostrou důtku, důtku a napomenutí.¹²³ Trest propuštění, nuceného vzdání se funkce, snížení hodnosti či zastavení služebního postupu a pozastavení platového nárůstu či snížení platové třídy lze uložit jen na základě doporučení Komise pro státní službu (*Public Service Commission*).¹²⁴

Státní zaměstnanci, odsouzení příslušným soudem za trestný čin, mohou být kromě uloženého trestu též s okamžitou účinností propuštěni ze služby.¹²⁵

¹¹⁹ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 220

¹²⁰ Ustanovení § 76 odst. 2 zákona č. 220

¹²¹ Výraz „mužstvo“ ve vztahu k ozbrojenému sboru zahrnuje dozorčí důstojníky, poddůstojníky a vojáky.

¹²² Ustanovení § 77 odst. 2 zákona č. 220

¹²³ Ustanovení § 42 zákona č. 164 (zákon o policii)

¹²⁴ tamtéž, § 43

¹²⁵ Viz ustanovení § 10.7.3.2 zákona o organizaci státní služby (*Public Service management Code*)

6. Vězeňský systém a postpenitenciární péče o odsouzené

Vězeňská služba představuje nedílnou součást odboru nápravných služeb, který spadá pod maltské ministerstvo spravedlnosti a vnitřních věcí. V čele odboru je ředitel nápravných služeb, jemuž pomáhá úřad zástupce ředitele. Ředitel je společně se svým zástupcem odpovědný za správu a fungování odboru, projekt rozvoje a zkvalitňování nápravných zařízení, jakož i za oddělení probační služby. Při tom jim asistují čtyři náměstci, odpovědní za jednotlivé aspekty vězeňství. Bezpečnostní otázky včetně přepravy vězňů má na starosti vedoucí pro bezpečnost. Politiku v oblasti vězeňství určuje Vězeňská rada inspektorů (*Board of Visitors of Prisons*), zřízená na základě ustanovení § 8 zákona o vězeňství.¹²⁶ Bod 104 prováděcího právního předpisu č. 260.03 uvádí, že Rada má tyto funkce:

- a) dohlížet na zacházení s vězni, stav vězeňských zařízení a správu věznic;
- b) sledovat výkon vězeňského kázeňského systému a informovat ministra o svých zjištěních; to zahrnuje oprávnění účastnit se kázeňských řízení s vězni;
- c) radit ministrovi ve všech otázkách týkajících se zacházení s vězni a jejich nápravy, jakož i organizace a zkvalitňování věznic a vězeňské služby, které jí ministr může svěřit, anebo ve všech dalších souvisejících otázkách, u nichž je podle názoru Rady vhodné poskytnout ministrovi radu;
- d) radit ministrovi v otázkách týkajících se pracovní činnosti a aktivit vykonávaných vězni;
- e) provádět šetření v záležitostech, v nichž to pokládá za vhodné či v nichž ji o to ministr požádal, a podávat o nich zprávy.

Hlavní maltskou věznicí je Nápravné zařízení Corradino, ležící v Paole. Jsou v ní umístěny osoby ve výkonu trestu odnětí svobody i osoby ve vazbě. Prováděcí právní předpis č. 260.02 nicméně uvádí sedm lokalit, jež se pro účely zákona o vězeňství pokládají za věznice: policejní ředitelství ve Florianě, vězeňská budova v komplexu soudu ve Valettě (využívaná pro osoby, jež mají být předvedeny k soudu), uzavřené oddělení na hlavním policejním ředitelství ve Florianě (využívané pro vyšetřované osoby), uzavřené oddělení na policejní služebně v Paole, vězeňské oddělení Sv. Michaela v Nemocnici Sv. Lukáše v Guardamangii, bývalá základní škola v Imathleb (používaná jako Jednotka pro léčbu závislosti) a Oddělení č. 10 v Nemocnici Mount Carmel (používané pro duševně nemocné vězně).

Podle ustanovení bodu 19 odst. 1 prováděcího předpisu č. 260.03, přijatého 1. října 1995, má být každý vězeň umístěn ve vlastní samostatné cele, jestliže nedostatek cel či jiné zvláštní okolnosti nevyžadují umístění více vězňů na jednu celu.

---

¹²⁶ Ve Sbírce maltských právních předpisů pod č. 260

Při zařazování vězňů do jednotlivých oddělení či částí Nápravného zařízení Corradino je třeba náležitě zohlednit jejich právní situaci, přičemž má být v co největší možné míře činěn rozdíl mezi:

- (I) vězni z řad mužů a žen;
- (II) osobami ve výkonu trestu a dosud neodsouzenými vězni;
- (III) vězni odsouzenými k detenci a ostatními vězni;
- (IV) vězni do 21 let věku a vězni staršími;
- (V) vězni, kteří jsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody a vězni, kteří ve výkonu trestu již byli nejméně jednou; a
- (VI) vězni odsouzenými ke krátkodobému trestu a vězni odsouzenými k dlouhodobému trestu.

Ustanovení bodu 29 vězeňského řádu stanoví, že při zachování zásad bezpečnosti, kázně a pořádku jsou vězni odsouzení k trestu odnětí svobody povinni vykonávat práci v rozsahu nejvýše 50 hodin týdně, a to v souladu s plněním cílů vězeňského režimu a jejich programem zacházení, přičemž se zohledňuje jejich věk, pohlaví, fyzický stav a v nejvyšší možné míře též jejich osobní dovednosti a zájmy pokud jde o druh práce, která je ve věznici k dispozici. Vězeňský řád rovněž uvádí, že tam, kde je to možné, mají být činěna opatření umožňující vězňům práci mimo cely a společně s ostatními. V případě, že se vězeň neúčastní pracovní činnosti, poskytuje se mu možnost pobytu pod širým nebem po dobu nejméně jedné hodiny denně, dovoluje-li to počasí.¹²⁷

Vězeňský řád též zajišťuje, aby každý vězeň, schopný účasti na vzdělávacích aktivitách, v nich byl podporován. Pro tyto účely je vzdělávání vězně pokládáno za aktivitu v rámci vězeňského režimu, jež má v tomto rámci stejný status jako práce, jestliže probíhá v běžné pracovní době a je součástí schváleného individuálního výukového programu. Za účelem umožnění vzdělávání stanoví tento právní předpis, že má být zajištěna vhodně umístěná knihovna, obsahující knihy a časopisy vhodného zaměření.¹²⁸ Vězni též mohou navštěvovat vzdělávací kurzy mimo prostory věznice, a to za podmínek, stanovených ministrem odpovědným za resort spravedlnosti. Je též třeba poznamenat, že tři měsíce před propuštěním mají vězni možnost účastnit se vzdělávacích kursů či školení s cílem usnadnit jim nalézt po propuštění zaměstnání.¹²⁹

O přerušení výkonu trestu může ředitel vězeňské služby rozhodnout v některých specifických a humanitárních případech a za splnění řady základních podmínek. Především již daná osoba musí být odsouzena příslušným soudem. Za druhé, musí se jednat o vězně, jehož chování ve věznici je řádné a který nepředstavuje nebezpečí pro společnost. V neposlední řadě musí prokázat dostatečný pokrok v rámci plnění programu zacházení. Případy, kdy může být výkon trestu přerušen, jsou vyjmenovány v bodě 60 a patří mezi ně zvláštní rodinné důvody, závažná choroba blízké osoby, a smrt člena rodiny. U všech případů předpisy upravují nejvyšší délku doby, po kterou může vězeň pobývat mimo věznici. Vězeň nesmí mimo věznici strávit delší dobu, než která je nezbytně nutná.

Přerušit výkon trestu lze též vězni za tím účelem, aby mohl vykonat obecně prospěšné práce nebo se účastnit programů léčby drogových závislostí, anebo aby mladý vězeň mohl

¹²⁷ Prováděcí předpis č. 260.03, bod 28 odst. 1

¹²⁸ tamtéž, bod 47

¹²⁹ tamtéž, bod 61 odst. 1 písm. f) a g)

navštěvovat jiné nápravné zařízení. Jak již bylo uvedeno, mohou přerušení výkonu trestu odůvodnit též studijní povinnosti. Při zvláštních příležitostech může ministr umožnit opustit věznicí i celé skupině vězňů, aby se mohli účastnit sportovních či kulturních aktivit.

Rozumí se samo sebou, že přerušení výkonu trestu podléhá řadě zvláštních podmínek, že se vězeň bude zdržovat na konkrétní adrese a bude se na ni denně ve stanovenou dobu vracet. Kromě toho musí být v každodenním kontaktu s příslušným úředníkem a je pod jeho přímým dohledem. Porušení stanovených podmínek vede ke kázeňskému řízení vůči vězni. Jestliže je vězeň uznán vinným z tohoto porušení, může mu ředitel uložit jeden či více trestů uvedených v bodě 78 odst. 1. Patří mezi ně napomenutí, odnětí výhod, kterých požívá, odnětí poskytnutých úlev, odnětí oprávnění nosit vlastní oděv, srážky z příjmů či dávek a umístění na samotku.

V maltských věznicích vykonává trest řada cizinců, z nich většina pochází ze zemí severní Afriky. Již léta probíhají pokusy uzavřít se severoafrickými státy smlouvy, na jejichž základě by jejich občané vykonávali své tresty ve své zemi. Dosud byly takové smlouvy uzavřeny s Libyí a Egyptem.

Útěk z věznice je trestným činem proti kázni. Tak jako v případě porušení podmínek stanovených při přerušení výkonu trestu, lze takovému vězni uložit některý z trestů uvedených v bodě 78 odst. 1.

Postpenitenciární péče o vězně je prioritou vězeňské služby. Ve skutečnosti jakmile vězeň zahájí výkon trestu, jsou vězeňské orgány povinny zabývat se jeho budoucností a podporou, která mu bude poskytnuta po propuštění.¹³⁰ K tomuto účelu jsou vězeňské orgány ve spojení s pracovníky sociálních služeb a se členy nevládní organizace *Mid-Dlam ghad-Dawl* (přeloženo doslova jako „Z temnoty na světlo“). Jedná se o organizaci, jež má za cíl podporu vězňů a jejich rodin. Pomáhá též vězňům v návratu do sociálních struktur po propuštění z věznice.

Amnestii či milost může udělit pouze prezident Republiky Malta, a to na základě doporučení ministra spravedlnosti. Toto oprávnění uděluje prezidentovi článek 93 Ústavy. Vedle práva udělovat milost tento článek také dává prezidentovi možnost rozhodnout o odkladu výkonu trestu na určitou či neurčitou dobu (což je podobné přerušení výkonu trestu), změnit druh uloženého trestu na mírnější, anebo prominout celý uložený trest nebo jeho část.

---

¹³⁰ Ustanovení bodu 62 vězeňského řádu

7. Návrhy reformy

V lednu 2005 vydal maltský ministr spravedlnosti a vnitřních věcí bílou knihu nazvanou *K lepšímu a efektivnějšímu výkonu justice*. Tato bílá kniha obsahuje řadu návrhů z oblasti civilního i trestního práva. O návrzích se nyní na národní úrovni diskutuje a měly by být předloženy Parlamentu v tomto roce. Pro účely našeho rozboru maltského systému trestní justice je podle mého názoru vhodné věnovat se poslední verzi úprav, jež byly navrženy pro oblast trestního práva.

7.1 Náklady spojené s některými trestními věcmi

Dosud vychází maltský trestní systém z předpokladu, že náklady trestního řízení nese výlučně stát, neboť toto řízení se koná především ve veřejném zájmu. Vzhledem k tomu, že se náklady související s trestním řízením v posledních letech dramaticky zvýšily, navrhuje se, aby byly justiční náklady v trestních věcech považovány za škodu způsobenou pachatelem a aby v důsledku odsouzení pachatel byl povinen uhradit část nákladů, vynaložených v rámci jeho řízení.

7.2 Zveřejňování jmen obžalovaných

Trestní řízení je ze zásady veřejné. Veřejnost má právo být informována o tom, o kom se vede trestní řízení před soudem. Trestní soud však vymezil určité případy, kdy je zveřejnění jména obžalovaného zakázáno, aby byla chráněna totožnost oběti. Tento zákaz běžně platí pro případy, které se týkají nezletilých, ať již v roli svědků či obětí. Není však vždy respektován a jeho porušení zatím nevede k žádné sankci.

Navrhuje se, aby byly případy, kdy má být utajena totožnost osob vystupujících v řízení před soudem, vyjmenovány v zákoně. Stanoveny by též měly být odpovídající sankce za porušení zákazu zveřejnění jména osob účastnících se trestního řízení, ať již obžalovaných, obětí či svědků.

7.3 Úřední přezkum a vyšetřování

Další navrhovaná změna se týká skončení vyšetřování. Uvádí se, že mnohá vyšetřování probíhají celá léta. Dosud neexistuje právní mechanismus, který by umožňoval zainteresované straně požádat soud, aby přezkoumal prodlevy ve vyšetřování. Bude učiněn pokus tuto situaci napravit tím, že zainteresované osoby budou mít právo podat soudu návrh na vydání rozhodnutí o ukončení vyšetřování. Aby nedošlo k ohrožení samotného vyšetřování, navrhuje se, že toto řízení bude probíhat v neveřejném a nikoliv veřejném zasedání.

Citelná je též potřeba přesného vymezení role policistů a vyšetřujícího smírčího soudce pokud jde o vyšetřování *in genere*. Náš trestní zákon v tomto směru mlčí. Není zcela jasné, kdo z těch dvou má konečnou odpovědnost za vyšetřování podezření ze spáchání trestného činu. To by mohlo ohrožovat celý vyšetřovací proces, neboť by to mohlo vést k soutěžení místo spolupráce, což by pachatelům dávalo neopodstatněnou výhodu.

7.4 Posuzování a kontrola při ustanovování členů poroty

Rovněž současný systém, podle něhož jsou vybíráni porotci, vyžaduje určité změny. Dnes se porotci vybírají na konkrétní měsíc. To může vést obžalobu či obhajobu ke zdržování řízení v porotní věci tak, aby byli porotci pro daný kalendářní měsíc vyřazeni. K odstranění tohoto problému se navrhuje, aby byl seznam porotců sestavován vždy na určitý počet řízení a ne na konkrétní měsíc.

Upraven by měl být i samotný proces výběru jednotlivých porotců. Za současného stavu věcí mají žalobci i obhájci právo zpochybnit ustanovení tří porotců, aniž by takové zpochybnění museli odůvodnit. Pokud by obžaloba a obhajoba chtěly zpochybnit více porotců, musely by již uvést důvody takového postupu. Obžaloba i obhajoba musejí samy takové důvody nalézt. To může být obtížný úkol vzhledem k tomu, že jediné informace, které o budoucích porotcích mají, jsou jejich povolání a bydliště. Navrhuje se proto, aby strany dostávaly více informací o budoucích porotcích, nebo aby měly alespoň možnost klást porotcům vhodné otázky. Kromě toho by proces výběru poroty měl trvat delší dobu.

Funkce porotce vyžaduje alespoň určitou základní a minimální znalost právního systému. Většina vybraných osob však bohužel nemívá představu o roli, kterou mají plnit v průběhu trestního řízení. Zákonodárce se proto zabývá myšlenkou, aby byli budoucí porotci povinni absolvovat *ad hoc* kurzy. Kurzy by jim pomohly seznámit se s fungováním celého systému a poskytly by jim základy práva nezbytné k řádnému výkonu jejich povinností. Navrhuje se též, aby studium na středních a vyšších školách obsahovalo zvláštní studijní prvky, které by studentům pomohly seznámit se z fungováním poroty.

7.5 Potvrzování důkazů

Maltský trestní zákon stanoví, že důkazy poskytnuté spolupachatelem se pokládají za nepřípustné, jestliže nejsou potvrzeny dalšími důkazy. Základním důvodem této úpravy je princip, že obžalovaného nelze odsoudit jen na základě důkazu poskytnutého osobou, která byla do přípravy či provedení trestného činu sama přímo zapojena. Toto pravidlo vede k situacím, kdy nelze důkazům poskytnutým spolupachatelem přiznat žádnou důkazní hodnotu, bez ohledu na jejich obsah a formu. Maltský zákonodárce zvažuje změnu tohoto pravidla tak, že by důkazy poskytnuté spolupachatelem nebyly vyloučeny *a priori*. Má být též stanoveno, že v případě řízení za účasti poroty bude soudce ze zákona povinen upozornit porotce, že i když mohou obžalovaného uznat vinným na základě důkazu poskytnutého spolupachatelem, je ošidné spoléhat se na důkaz nepotvrzený jiným důkazem.

7.6 Odškodňování obětí trestných činů

V souladu s politikou EU pracuje maltský zákonodárce též na zavedení systému odškodňování obětí, jenž by obětem trestného činu nahrazoval utrpěnou újmu a škodu. V této souvislosti byly předloženy tři hlavní návrhy:

- a) aby stát poskytoval odškodnění v těch případech, kdy odsouzená osoba sama nemůže odškodnění poskytnout, a aby v těchto případech stát vstoupil do práv oběti;
- b) aby byla výše odškodnění určena soudem s působností ve věcech trestních a podle sazebníku vydaného ministrem odpovídajícím za resort justice;
- c) aby se odškodnění pokládalo za součást občanskoprávní náhrady škody a nikoliv za zvláštní a samostatný institut.

7.7 Důkazy poskytnuté dětmi v trestním řízení

Mohou nastat situace, kdy mají důkaz před soudem poskytnout děti, zejména tehdy, jsou-li samy děti obětí trestného činu. Někdy mají děti v tomtéž řízení vypovídat více než jednou, což se pro ně ukázalo být značně traumatizující. Maltské orgány tedy navrhují, aby v případech zahrnujících nezletilé svědky vypovídali nezletilí pouze jednou v průběhu trestního vyšetřování, kdy by výslech a křížový výslech proběhly tentýž den. Výpověď by se zaznamenala na pásku a pokud by to bylo v pozdějším stadiu potřebné, mohla by mohla přehrána bez nutnosti vyslyšet nezletilého znovu.

7.8 Přísnější tresty pro trestné činy prostituce (předpisy č. 63 a č. 9, § 205, Sbírký maltských právních předpisů)

Obchodování s lidmi pro účely prostituce se stává frekventovanou trestnou činností a maltský zákonodárce také pokládá za nutné na tyto nové trendy reagovat. Navrženy byly následující změny výše uvedených právních předpisů:

- a) Ustanovení § 2 a 3 předpisu č. 63 (nařízení o potlačování obchodu se ženami) by jako trestný čin upravovala jednání osoby, která pomáhá či poskytuje podporu při dopravě osob za účelem prostituce na Maltu a která se účastní jejich „předávání“ mezi různými osobami. Rovněž by měly být zpřísněny tresty stanovené v těchto dvou ustanoveních.
- b) Jako změna konceptu „sjednávání sexuálních služeb“ („*loitering*“) bude doplněna jedna domněnka. Navrhuje se, aby kdokoliv, kdo se bude vyskytovat na ulicích či jiných místech, jež jsou známa tím, že na nich probíhají aktivity související s prostitucí, a bude oblečen provokativně necudným způsobem, byl pokládán za osobu sjednávající sexuální služby bez nutnosti obstarání dalšího důkazu. Bílá kniha též stanoví, že horní hranice trestu odnětí svobody za trestný čin sjednávání sexuálních služeb by měla být zvýšena na šest měsíců.
- c) Další návrh se týká zpřísnění trestu v případě, kdy osoba zadržená pro trestný čin podle § 209 trestního zákona nebo předpisu č. 63, již za takový trestný čin byla dříve odsouzena.
- d) Pokud jde o osoby, které umožňují, aby byla prostituce vykonávána v domech, obchodech, na jiných místech či v hotelích, stanoví maltský zákonodárce, že by měla být zvýšena současná hranice peněžitého trestu a že by mělo být umožněno propadnutí majetku, v němž k trestnému činu došlo. Kromě toho v případech, kdy přichází v úvahu odnětí licence, měla by být licence odnímána nejméně na tři měsíce.

7.9 Rychlejší systém ukončení stadia shromažďování důkazů

Podle maltského trestního práva procesního má být shromažďování důkazů skončeno ve lhůtě jednoho měsíce. Prezident republiky může tuto jednoměsíční lhůtu prodloužit vždy o další měsíc s tím, že celková doba nesmí být delší než tři měsíce. Jakmile skončí vyšetřování a spis je odeslán NSZ k posouzení, má NSZ možnost vrátit spis Smírčímu soudu jako soudu trestního vyšetřování k provedení opětovného výslechu některých svědků či výslechu svědků nových. Když se NSZ pro tento postup rozhodne, mohou mezi vrácením věci a soudním jednáním uběhnout měsíce, což prodlužuje celé řízení. Navrhuje se proto, aby v takovém případě maltské právo stanovilo, že od vrácení věci Smírčímu soudu do nového soudního jednání nesmí uplynout delší doba než šest týdnů.

7.10 Pravomoci policejního ředitele

Další návrh se týká pravomocí policejního ředitele ve vztahu k odnětí licence. Nález Ústavního soudu z roku 1985 vyložil oprávnění policejního ředitele odejmout licenci takovým způsobem, který je činí prakticky nerealizovatelným. Navrhuje se, aby obecné oprávnění policejního ředitele odejmout licenci bylo vymezeno stejně jako tomu je v právním předpisu č. 63, tj. policejní ředitel by byl oprávněn ukončit či odejmout s okamžitou platností licenci k prostorám, u nichž existuje určité podezření, že jsou spojeny s organizováním a přípravou trestné činnosti. Takové oprávnění by nicméně podléhalo přezkoumání soudem. Soud by mohl potvrdit či zrušit rozhodnutí vydané policejním ředitelem.

7.11 Zrušení trestu odnětí svobody podle § 11 zákona č. 248

Ustanovení § 11 zákona č. 248, tiskového zákona, upravuje trestný čin pomlouvačné zprávy (*defamatory libel*). Písmeno a) tohoto ustanovení uvádí, že jestliže zpráva obsahuje specifické obvinění vůči jiné osobě, jež má poškodit její charakter a dobré jméno, nebo ji vystavit veřejnému posměchu či opovržení, je možno pachateli uložit trest odnětí svobody až na tři měsíce. Bílá kniha navrhuje, aby byla možnost uložení trestu odnětí svobody za tento trestný čin zrušena. Tehdejší nestabilní politická atmosféra v době, kdy uvedený zákon nabyl účinnosti, odůvodňovala ukládání tohoto druhu trestu. Současné poměry jsou však odlišné a finanční trest spolu s možností oběti vymáhat na pachateli náhradu škody v občanskoprávním řízení poskytují dostatečný odstrašující účinek.

7.12 Decentralizace a depenalizace

V průběhu uplynulých let došlo k depenalizaci přečinů v dopravě a v současnosti tyto přečiny projednávají Místní tribunály (*Local Tribunals*) působící při obecních radách, a nikoliv Smírčí soudy. Kromě toho se ukládané pokuty nyní pokládají za dluh soukromoprávní povahy. Tento systém se zřejmě osvědčuje, tudíž maltský zákonodárce zvažuje myšlenku depenalizovat též přečiny proti veřejnému zdraví a další přečiny, a svěřit jejich projednávání Místním tribunálům. To by jistě vedlo ke snížení zátěže soudů, takže by soudy byly lépe schopny se zaměřit na závažnější případy.

8. Bibliografie

Bohužel neexistují příručky maltského trestního práva. Jediné akademické materiály, které jsou dosud ohledně maltského trestního práva k dispozici, jsou disertační práce, jež se předkládají v rámci získávání titulu doktor práv. Z akademického hlediska jsou tyto práce značně zajímavé z toho prostého důvodu, že ve většině případů neobsahují pouze podrobné zpracování určitého aspektu maltského práva, ale zahrnují i srovnávací analýzu. Aktuální seznam všech disertačních prací maltských studentů práv z oboru trestního práva je uveden níže. Do disertačních prací lze nahlédnout buď v Právnické knihovně, nebo v hlavní knihovně Maltské University, anebo v knihovně soudů, nacházející se v budově soudu ve Valettě.

DISERTAČNÍ PRÁCE (MALTSKÁ UNIVERSITA)

1 Diminished responsibility *Jonathan Phyll* 2005

2 The right to a fair trial and the presumptions of innocence in the light of decisions of the Maltese Courts *Rita Mifsud* 2005

3 The processing of personal data collected by the executive police during the course of criminal investigation *Dominic Micallef* 2005

4 State responsibility in the light of recent occurrences in the international community *Emma-Louise Psaila* 2005

5 Child abuse with particular reference to procedure in a criminal court *Margaret Mifsud* 2004

6 Human rights, criminal justice and crime prevention *Claude-Anne Zammit* 2004

7 The right to legal advice as an element of the right to a fair hearing in criminal proceedings *Franco Galea* 2004

8 The principle of equality of arms in Maltese criminal law *Karol Aquilina* 2004

- 9** Recent trends in mutual legal assistance in criminal matters: refining an indispensable mechanism to effectively combat the globalisation of crime *Sarah Sultana* 2004
- 10** Confiscation of proceeds of crime *Anita Fenech* 2004
- 11** The jurisdiction of the criminal courts with particular reference to the recent amendments to the Criminal Code and other laws *Flavio Vigna* 2004
- 12** International criminal courts: aspects of fair trial and implementation *Maria Elena Despott* 2004
- 13** „Mens rea“: a comparative analysis *Nadia Mifsud* 2004
- 14** Civil and criminal liability arising out of the transmission of sexually transmitted *Pamela Vassallo* 2004
- 15** Disclosure in criminal proceedings: a comparative study *Celia Mifsud* 2004
- 16** Admissibility of illegally obtained evidence *Roberta Muscat* 2004
- 17** Incitement, conspiracy and participation in a criminal organisation with special reference to Maltese criminal law *Jean Paul Grech* 2004
- 18** The notion of infanticide and its development under Maltese criminal law, 1784-2004 *Naomi Mugliette* 2004
- 19** Contraventions (an analytical and comparative study) *Arthur Azzopardi* 2004
- 20** Judicial cooperation in criminal matters between EU member states *Karl Briffa* 2003
- 21** From ad hoc tribunals to the International Criminal Court *Charmaine Hili* 2003
- 22** Plea bargaining: a comparative study *Shaheryar Ghaznavi* 2002

- 23** The misuse of computers in Maltese criminal legislation: legal development & issues
Giuseppe Giovanni Gatt 2002
- 24** The concept of state criminal responsibility *Philippa Bellizzi* 2002
- 25** A re-evaluation of Article 227(C) of the Criminal Code from a historical perspective *David Gonzi* 2002
- 26** Criminal amendments 2000 affecting the Attorney General and the Criminal Courts
Duncan Borg Myatt 2002
- 27** Hearsay evidence in criminal proceedings *Roberto Montalto* 2002
- 28** Necessity: a forgotten defence? *Anne Marie Busuttil* 2002
- 29** Rendering Maltese law more responsive to the fight against organised crime *Lara Lanfranco* 2001
- 30** Some procedural innovations envisaged in the White Paper on Amendments to the Criminal Code (October 2000) *Kristian Busietta* 2001
- 31** The jury selection system in Malta : can it be improved?: an analysis of Maltese and foreign jury selection systems and suggestions for improvements to the Maltese system *Lorna Cachia* 2001
- 32** Criminal jurisdiction in international law *Ian Miller* 2001
- 33** Victims' rights: contemporary approach to criminal justice *Edward Saliba* 2001
- 34** The plea of intoxication in criminal law: a case of rendering a drug/alcohol abuser a privileged offender? 2001
- 35** The proof of alibi *Anthony Axisa* 2001

- 36** Insanity: a case of punishing the mentally ill? *Charmaine Zammit* 2001
- 37** The powers and role of the prosecutor in pre-trial proceedings in front of the International Criminal Court and their potential impact on Maltese law *Neil Falzon* 2001
- 38** The definition and prosecution of sexual offences under the Rome Statute for the International Criminal Court *Adrienne Agius* 2001
- 39** The discretion to prosecute and the position under Maltese law *Antoine Casha* 2001
- 40** Euthanasia: a criminal law perspective *Juanita Bezzina* 1999
- 41** The shortcomings of Maltese law and policy in dealing with cases of child sexual abuse *Christian Grima* 1999
- 42** Circumstantial evidence for a conviction *Deborah Attard* 1999
- 43** The right to silence and access to legal assistance during police interrogation *Edward Gatt* 1997
- 44** A comparative study on the admissibility and proof of certain scientific evidence in the criminal trial *Charmaine Galea* 1997
- 45** Misuse of the information highway: criminal sanctions and some legal remedies *Aaron Mifsud Bonnici* 1997
- 46** Arson and explosive-related crimes *Anna Caruana* 1995
- 47** The role of the judiciary in the investigation of crime: a comparative study *Ian Farrugia* 1995
- 48** The notion of threat as figuring in sections 339(1) (e) and 249 of the Maltese criminal code by *Joseph Zammit* 1995

- 49** The treatment of juvenile delinquency: a case for reform? *Louise Camilleri* 1995
- 50** Some innovative defences in Maltese criminal law *Simone Inguanez* 1995
- 51** Civil and criminal liability arising from medical care *Audrey Marlene Vella* 1995
- 52** The victimisation of minors: protection under criminal law *Ramona Frendo* 1995
- 53** Customs offences in Malta and England: a comparative analysis *Vincent Galea* 1995
- 54** The regulation of prostitution: a comparative study *Matthew J. Brincat* 1995
- 55** The domestic and international aspects of money laundering *Gordon J. Cutajar* 1995
- 56** A study of the grounds of complicity under Maltese criminal law *Kenneth Cutajar* 1994
- 57** Attempted crime: a comparative study *Lilian Calleja* 1994
- 58** Procedural problems in the application and implementation of the European Convention on mutual assistance in criminal matters *Ian Spiteri Bailey* 1993
- 59** An assessment of military offences arising from the Malta Armed Forces Act (Chap. 220) *Brian Said* 1993
- 60** War and aggression: criminal offences at international law *Colin J. Scicluna* 1993
- 61** The grounds of self-defence under Maltese criminal law *Joseph M. Sammut* 1993
- 62** The criminal responsibility of the individual in public international law *Helen Borg* 1993
- 63** Recent developments in the granting of bail under Maltese and foreign law *Joseph Giglio* 1993
- 64** The legal control of drug trafficking: a comparative study *Leslie Cuschieri* 1993

- 65** The expert witness in criminal law: a comparative study and proposals for reform *Anthony Cutajar* 1993
- 66** The legal position of the witness *Simone Micallef* 1991
- 67** The suspended sentence in the penal system *Sandro Schembri-Adami* 1991
- 68** Compensation and restitution to victims of crime *Etienne Caruana* 1989
- 69** The court of criminal appeal with particular reference to the possibilities of appeal by the attorney-general *Norval Desira* 1988
- 70** A reappraisal of police powers *Mario De Marco* 1988
- 71** The rights of the accused under the Police and Criminal Evidence Act, 1984 of England and Wales and the Maltese law in criminal procedure: a comparative study *Pierre Fenech* 1988
- 72** The role of the inquiring magistrate *Melvyn Mifsud* 1988
- 73** Treason and sedition in Maltese law *Kevin Aquilina* 1988
- 74** Reappraisal of the trial by jury system *George Brancaleone* 1988
- 75** Reformatory justice and parole legislation: a comparative analysis *Paul George Pisani* 1986
- 76** Abortion: a comparative study *Robert Mangion* 1986
- 77** The confession of the accused *Raphael Fenech Adami* 1986
- 78** Aspects of crimes against the person in Maltese case-law *Guido Pace Spadaro* 1983

- 79** Problems in extradition *Ruth Farrugia* 1983
- 80** Evidence and proof in criminal procedure *Karen Farrugia* 1983
- 81** Criminal courts and courts-martial: a comparative study relating to jurisdiction and procedure, with particular reference to the Malta Armed Forces Act, 1970 *Paul Edgar Micallef* 1983
- 82** Terrorism and the political offence exception in international criminal law *Antony E. Micallef* 1983
- 83** The laws regulating the non-medical use of drugs *Philip Manduca* 1983
- 84** Contempt of court *Louis Thompson* 1983
- 85** Forgery of documents *Franco Vassallo* 1983
- 86** The relationship between criminal law concepts and civil law concepts *Carmelo Mifsud Bonnici* 1983
- 87** The notion of excusability in homicide *Saviour Demicoli* 1983
- 88** A comparative review of the granting of bail *Kevin F. Dingli* 1981
- 89** The legal implications of the rule of the presumption of innocence in criminal trials *John J. Cassar* 1981
- 90** Certain aspects of economic crime *Giannella Caruana Curran* 1981
- 91** Sexual offences: an appraisal of the present law relating to sexual offences *Kenneth Gulia* 1981
- 92** The notion of aggravation in theft in Maltese law *Marco A. Griscti* 1981

- 93** Crimes of fraud in Maltese law (*Fraus omnia corrumpit*) *Paul Caruana Curran* 1979
- 94** The concept of taking, gain, obtaining and appropriation in crimes against property
Siegfried Borg Cole 1979
- 95** The law of criminal libel: a comparative study *Andrew Borg Cardona* 1979
- 96** The judgements of the court of criminal appeal: a critical study *Pawlu Lia* 1979
- 97** The burden of proof in criminal procedure *John Attard Montalto* 1979
- 98** The concept of *Culpa* in Maltese criminal law *Joseph S. Refalo* 1979
- 99** Search and arrest in Maltese criminal law *Guido Saliba* 1977
- 100** The personal factors and social background of the offender as a ground for mitigation of punishment *Tonio Azzopardi* 1977
- 101** An analysis of some of the exclusionary rules of evidence *Renato Cefai* 1975
- 102** The limitations of Maltese methods of treating the offender *David P. Scicluna* 1975
- 103** The constitutional rights of a criminal suspect *Laurence Pullicino* 1973
- 104** Liability in road traffic accidents *Geoffrey Valenzia* 1973
- 105** Provocation: a ground for diminution of responsibility in criminal law *Dennis Montebello*
1971
- 106** The constitution of a Court of Criminal Appeal in Malta *J.L. Zammit Maempel* 1969
- 107** Outrage and violence committed against public officers *Patrick Vella* 1967
- 108** The complaint in Maltese penal proceedings *John Pace* 1964

- 109** Defilement of minors: a comparative study *Enrico W. Cortis* 1964
- 110** The crime of infanticide in comparative law *M.A. Refalo* 1961
- 111** Historical background and other aspects relating to the crime of false pretences (truffa) *Paul Heywood* 1958
- 112** The crime of perjury *Joseph Bartolo* 1958
- 113** Historical and sociological aspects of capital punishment *Albert Borg Olivier De Puget* 1958
- 114** The principles of retroactivity in the Nuremberg “War Crimes” trial *Maurice Said* 1958
- 115** The plea of insanity in the criminal law of Malta *Joseph Micallef Stafrace* 1958
- 116** Crimes against the religious sentiment *Joseph A. Herrera* 1958
- 117** International criminal offences: a detailed study *Marcel Zammit*

Systémy trestní justice v Evropě a Severní Americe: MALTA

Autor: Jean Paul Grech

Překlad: Agentura Pylon

Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Nám. 14. října 12, 150 21 Praha 5

Určeno: Pro odbornou veřejnost

Tiskárna: Vydavatelství KUFR – František Kurzweil
Naskové 3, Praha 5

Dáno do tisku: listopad 2007

Vydání: první

Náklad: 150 výtisků

www.kriminologie.cz

ISBN 978-80-7338-065-6